

САДРЖАЈ

Више посла – више пара	2
Захтеви за повећање масе средстава за зараде	3
Очи у очи са пословодством	4
АКЦИЈЕ:	
Држава мора да се изјасни	5
Састанак запослених у технологији са пословодством ПТТ-а	6
Синдикати против глобализације	8
Закон о поштанским услугама	10
Претње – доказ да смо у праву	12
Нема реструктурирања без нас	13
МОБТЕЛ:	
„Шпанска серија” у наставцима	14
Скупштина Конфедерације слободних синдиката	15
Закон о раду	16

Поводом (дез)информација о једнократним исплатама (тринаеста или четрнаеста плата) и повећању зараде, Синдикат ПТТ Србије жели да упозна чланство са чињеницама. Оно што је сигурно и договорено са пословодством и Владом је следеће:

- 6% повећање зарада за мај – исплата 15 јуна;
- 5% повећање зарада за јули – исплата 15 августа;
- 3% повећање зарада за октобар – исплата 15 новембра.

Поред тога упутили смо захтеве надлежнима за исплату зараде из процењене добити када нам буду пребачене дивиденде од Мобтела или Телекома (у висини 100 % личног дохотка), као и захтеве за увећање масе средстава за зараде запослених по основу косовског додатка, рада на дане државних празника и прековременог рада (стимулисање дистрибуције жутобелих страна).

Синдикат ПТТ Србије и Штрајкачки одбор активно раде на реализацији ових захтева, али тачне датуме и висину исплате, о којима се прича, за сада нико не зна.

Лист Синдиката ПТТ Србије
(излази једанпут у три месеца)

Издавач:

Главни одбор Синдиката
ПТТ Србије

Главни и одговорни уредник:
Милорад Будимир

Техничко уређење:
Предраг Кнежевић

Редакција:
Београд, Косовска 47,
Телефон: (011) 3248-419
Факс: (011) 3223-413

Електронска пошта:
sindptt@bitsyu.net

Тираж:
1500 примерака

Примерак бесплатан

Штампа:
ЈП ПТТ саобраћаја „Србија”
– РЈ за издавачку делатност

Председник Издавачког савета и СО „Дирекција” Оливера Лазаревић у пензији

Председница Издавачког савета листа „Поштар” и синдикалне организације „Дирекција” Оливера Лазаревић отишла је у пензију. После пуног радног стажа проведеног у Пошти, ова енергична жена водиће сада неке друге битке.

Памтиће је у ПТТ по отвореном, јасном и конкретном говору, по енергији којом је настојала да све буде по правди и праву. Многи су од ње зазирали, многима често није била симпатична, али је сигурно да може мирне савести да затвори врата, јер је била управо

онаква какав треба да је синдикални лидер – оран за шале и за расправе, строг за пропусте и немар.

Сигурно је да су и Издавачки савет и њена синдикална организација осиромашене за једног искреног синдикалног борца, али јој од свег срца желимо лепе и мирне пензионерске дане.

Оливеру Лазаревић је на месту председника једне од највећих синдикалних организација заменио Александар Пилиповић, дипл. инж. машинства из Дирекције за логистику.

Више посла – више пара

Као последица лошег стања у коме се као предузеће налазимо, на седници Главног одбора Синдиката ПТТ Србије, која је одржана почетком прошлог месеца у Нишу, одлучено је да се активира Штрајкачки одбор и то у новом саставу.

У Штрајкачки одбор су изабрани представници великих радних јединица које би требало да „носе” евентуални штрајк у Пошти. Тада је констатовано да редовне активности на побољшању материјалног положаја запослених нису уродиле плодом и да је незадовољство све веће. Утврђено је да наши радници све више раде, а да су им плате реално све мање. Уз све то, услови рада су, у самој технологији, постали неподношљиви. Дошло је и до најаве самоорганизовања радника који трпе највећи терет неправде, а наш синдикат има дужност и обавезу да стане на чело и поведе раднике у борбу за већа права и зараде.

Штрајкачки одбор се састао 17. марта и, на основу усвојених смерница рада, упутио захтеве за отпочињање преговора генералном директору Поште Србије Драгану Ковачевићу, министру за капиталне инвестиције Велимиру Илићу и министру финансија Млађану Динкићу.

Штрајкачки одбор је у својим дописима инсистирао на повећању зарада (због повећања обима посла), као и на побољшању услова рада запослених. Дати су и рокови до када очекујемо одговоре и изражена је нада се да ће бити добре воље да се успостави дијалог јер, на бројне захтеве и сугестије које су до тада упућене Влади, није добијен никакав одговор.

Састанак са министром Илићем

Као резултат поменутих иницијатива, Штрајкачки одбор Синдиката ПТТ Србије је 24. марта позван на састанак са ресорним министром Велимиром Илићем. Састанку је присуствовао и генерални директор ПТТ-а, са ким је Штрајкачки од-

бор дан раније обавио разговоре и усагласио активности које би требало да доведу до помака у реализацији наших захтева.

Министру Илићу и његовим помоћницима су пренети ставови и захтеви Главног одбора и поновљено је инсистирање на повећању зарада, као и на побољшању услова рада запослених. Поновљени су и захтеви да се запосленима у ПТТ-у исплати зарада из остварене добити, а на основу усвојеног завршног рачуна (уколико има могућности), као и зарада из процењене добити (по основу најављених дивиденди од Мобтелa и Телекома).

Позвали смо се и на потписани Споразум из маја 2004. године и на низ још увек нерешених проблема, међу којима је и један од приоритета – изградња ГПЦ-а.

Разумевање у ресорном министарству

Министар Илић је изразио велико разумевање за наше проблеме и обећао помоћ у њиховим решавањима.

САРАДЊА СА ДРУГИМ СИНДИКАТОМ

Састанку је присуствовао и секретар Синдиката ПТТ радника „Независност” Тахир Адемовић, на основу начелног договора са овим синдикатом да заједнички радимо по овим питањима.

Конкретно, министарство је подржало наше иницијативе:

- Да се тзв. „косовски додатак” за 300 наших радника пребаци на терет буџета, као што је урађено код других јавних предузећа, чиме би се ослободио део масе за зараде;

- Да се одобри повећање масе за зараде, како би се стимулисала дистрибуција Жуто-белих страна;
- Да нам се одбори повећање масе за зараде, на основу прековременог рада за државне празнике, због чега нам је фебруарска плата била умањена;
- Да се убрзају напори на проналажењу најбољег решења и да се у најкраћем року отпочне са изградњом ГПЦ-а.

Просечна плата – 20.000 динара?

Сви ови захтеви, заједно са одобреним повећањем зарада за ову годину која важи за сва јавна предузећа и масом коју ослобађају радници који добровољно одлазе из Предузећа, утицаће на знатније повећање зарада запослених. Груба рачуница показује да би просечна зарада у Пошти у том случају требало да пређе 20.000 динара.

Министар Илић је такође обећао да ће нам организовати састанак са министром финансија Млађаном Динкићем, како би образложили наше захтеве и добили сагласности без којих ће сви наши договори остати само мртво слово на папиру.

Искористили смо тада прилику да информишемо ресорног министра о нашим активностима које треба да обезбеде поделу бесплатних акција садашњим и бившим радницима ПТТ-а. Добили смо подршку и обећање да ће и министарство помоћи како би реализовали ову нашу идеју.

Очекујемо да се наши захтеви, који су подржани од стране ресорног министарства, конкретизују.

На основу тога, Штрајкачки одбор ће предузети даље кораке.

ЗАХТЕВ СИНДИКАТА ПТТ СРБИЈЕ НАДЛЕЖНОМ МИНИСТАРСТВУ ЗА ПОВЕЋАЊЕ МАСЕ СРЕДСТАВА ЗА ЗАРАДЕ ЗА 2005. ГОДИНУ

Чекамо конкретне одговоре!

Услед све већег незадовољства запослених у ЈП ПТТ саобраћаја „Србија”, које је резултат константног реалног смањења зарада уз истовремено повећања обима посла, а у циљу спречавања најављеног генералног штрајка, обраћамо Вам се са молбом за:

1. Увећање масе средстава за зараде запослених за 2005. годину за 83.480.000 динара по основу исплате „косовског додатка” за запослене са подручја АП Косово и Метохија у складу са Закључцима Владе Републике Србије.

Почевши од месеца октобра 2004. године, а у складу са Ребалансом плана за 2004. годину, Предузеће запосленима који раде на подручју АП Косово и Метохија исплаћује „косовски додаток” у висини од 100% зараде коју примају за редован рад у месечном износу од 6,96 милиона динара. С обзиром да приликом утврђивања лимита за одређивање масе средстава за зараде за 2005. годину Министарство финансија није узело у обзир и висину средстава потребних за ову исплату, свака даља исплата „косовског додатка” условила би номинални пад зарада осталих запослених за 1,5%, што се неповољно одражава на солидарност запослених упркос познатим тешким условима у којима се одвија живот и рад на територији АП Косово и Метохија. Како би превазишли постојећи проблем потребно је да се маса средстава за зараде запослених за 2005. годину увећа за 83.480.000 милиона динара или да Влада Републике Србије изнађе могућност да ове исплате иду на терет републичког буџета.

2. Увећање масе средстава за зараде за месец март 2005. године за 5.236.590 динара по основу рада на дане државних празника у јануару и фебруару 2005. године.

У складу са чланом 4. Уредбе о висини зарада у јавним предузећима Предузеће се обратило Влади Србије са захтевом за увећање масе

средстава за зараде запослених по основу рада на дане државних празника у јануару и фебруару 2005. године у укупном износу од 5.236.590 динара. С обзиром да у моменту исплате зарада Предузеће није добило сагласност за увећање масе средстава по овом основу, свим запосленима који су радили на државни празник додаток је исплаћен на терет зарада осталих запослених, што је условило номинално смањење зарада за 1%. Како би запосленима надокнадили изгубљени део зараде молимо да се маса средстава за март увећа за наведени износ.

3. Увећање масе средстава за зараде запослених за мај, јун и јул за 40.000.000 динара (кумулативно) по основу прековременог рада.

У складу са уговором потписаним са Предузећем за телекомуникације „Телеком Србија” а. д., а везаним за доставу „жуте књиге”, којим су дефинисани врло кратки рокови доставе као и достава на руке, потребно је у току месеца маја, јуна и јула организовати прековремени рад, као и рад суботом и недељом. С обзиром да наведени прековремени рад није могуће решити прерасподелом радног времена, а запослене је потребно и додатно стимулисати како би се испоштовале одредбе Уговора, молимо Вас да нам одобрите додатно увећање масе средстава за зараде од 40 милиона динара (кумулативно) за наведене месеце.

4. Обезбеђивање финансијске потпоре у висини од 100 евра по години стажа за запослене који одлазе из Предузећа

У оквиру пројекта реструктурирања Предузећа, одвајања поп-соге делатности, као и рационализације броја запослених, сачињен је Пројекат стимулативног одласка запослених из Предузећа. Циљ овог пројекта је да се, уз одређену новчану накнаду, запослени самостално одреде за одлазак из Предузећа, с тим да право првенства имају:

- запослени који су дужи временски период на боловању;
- запослени инвалиди који имају утврђену смањену радну способност;
- запослени са подручја АП Косова и Метохија који нису радно ангажовани;
- запослени у непрофитабилним јединицама поштанске мреже.

Приликом давања сагласности на наведени пројекат представници синдиката су располагали са информацијом да Влада Републике Србије за овакве пројекте јавним предузећима даје финансијску потпору у висини од 100 евра по години стажа за запослене који одлазе из Предузећа, а да ће се преостала потребна средства за реализацију пројекта обезбедити продајом некретнина.

У току реализације пројекта, који је сада у завршној фази, обавештени смо да ће се сва средства потребна за исплату отпремнина обезбедити из извора Предузећа тј. из додатне продаје некретнина. С обзиром да пословодство Предузећа, без обзира на захтеве које је упутило надлежним министарствима и добре пословне резултате, није добило сагласност за доделу финансијске потпоре, оно је доведено у неповољнији положај у односу на остала јавна предузећа – кажњено је зато што је уложило додатни напор и постигло пословне резултате боље него раније.

Молимо да још једном сагледате могућност доделе финансијске потпоре за исплату отпремнине за стимулативни одлазак запослених из Предузећа, с обзиром да би исти чин мотивисао запослене за даљи успешнији рад и још боље финансијске резултате.

Синдикати и стручне службе Предузећа Вам стоје на располагању за све евентуалне нејасноће и додатне информације.

Напомињемо да очекујемо реализацију договореног и конкретне одговоре и закључке и у зависности од истих предузећемо конкретне кораке!

СИНДИКАТ ПТТ СРБИЈЕ

ДВАНАЕСТА СЕДНИЦА ГЛАВНОГ ОДБОРА СИНДИКАТА ПТТ СРБИЈЕ

Очи у очи са пословодством

У наставку дванаесте седнице Главног одбора Синдиката ПТТ Србије (у првој „рунди“ није било кворума) члановима највишег синдикалног тела, према ранијем договору, обратило се пословодство Поште Србије.

Озбиљност теме (продаја одмаралишта „Петко Миљевић“ у Бечићима) проузроковала је да менаџмент ПТТ-а дође у „најјачем саставу“ – присутни су били генерални директор Драган Ковачевић, његов заменик Љубомир Белошевић, директор Дирекције за логистику Војислав Миладиновић и директор Дирекције за стратегију, развој и маркетинг Жељко Ивањи.

Преговори Главног одбора са Пословодством

Пола милиона евра за реновирање

Жељко Ивањи је истакао да је битно да се утврди шта оптерећује РЈ „Угоститељство“, јер је неопходно да се то исправи пре његовог осамостаљивања и изласка на тржиште. Књиговодствена вредност објекта у Бечићима је око шест ми-

лиона динара, а остварени минус у 2004. години био је 2,147 милиона. Само за реновирање потребно је уложити пола милиона евра, а ПТТ тај новац нема.

„Имали смо спремна четири сценарија за будућност „Петка Миљевића“ – да остане саставни део Предузећа; да постане део имови-

не издвојеног Угоститељства; да се нађе стратешки партнер који би уложио новац у реновирање; да се прода пре издвајања Угоститељства из ПТТ-а“, објаснио је Ивањи, додајући да је важан податак и то што одмаралиште није власништво Поште већ Републике Србије и ПТТ има само право коришћења овог објекта. То би значило да Пошта, при евентуалном деобном билансу између Србије и Црне Горе, не би добила ништа.

ОСТАЛА ВАЖНА ПИТАЊА

Пословодство је упознато и са повећањем обима посла које су „на својим леђима“ највише осетили радници у непосредној производњи, јер су услови рада у прерадним центрима неподношљиви, а радни дан поштоноша траје и по десет сати. Шалтер сале никада нису биле пуније, али на жалост, ту чињеницу не прати и елементарна логика – „што више посла то веће плате“.

Што се тиче нове локације за ГПЦ, Драган Ковачевић је најавио да су „у игри“ – „Икарбус“ и Аеродром „Београд“ и да се, према оптимистичком сценарију, може очекивати да се машине унесу у нову зграду у новембру.

Војислав Миладиновић је истакао да је једини разлог кашњења униформе за поштоноше примена Закона о јавним набавкама, јер је тендер расписан пре више од осам месеци. Према његовим речима, чини се све да униформе стигну што пре, а долази и адекватна опрема за људе који раде у пратњи новца и ФТО. Такође, покренута је иницијатива и за набавку униформе за шалтерске раднике.

Љубомир Белошевић је најавио нову систематизацију, која би требало да обезбеди правичнију расподелу и стимулисање оних који више раде. Циљ је да тај документ буде готов што пре и у њему би позитивну новину требало да представљају критеријуми за расподелу ограничене масе за зараде, рекао је он.

Објекат у катастрофалном стању

Драган Ковачевић је поновио да ће, у било којој другој варијанти, Предузеће остати без средстава од продаје „Петка Миљевића“, јер ће средства завршити на другој страни. „Објекат је у катастрофалном стању и он не може бити основ здравог пословања новоформираног предузећа Угоститељство“, оценио је Ковачевић и додао да ће ПТТ у наредне три године стајати иза нове фирме, све док она не стане на своје ноге. Такође, приликом евентуалне приватизације, будући купац ће морати да направи социјални програм за све прекобројне раднике.

На питање Предрага Ћућуле због чега није прихваћен предлог Атлас банке да се направи 280 лежајева од којих би половину могао да користи ПТТ, Љубомир Белошевић је одговорио да то може да се уради, али ће онда новац од евентуалне приватизације у будућности завршити код неког другог а не у Пошти.

Синдикалци незадовољни

Представници запослених су изразили своје незадовољство покушајем да се распрода имовина у коју су годинама улагали (одричући се регреса и сл.) и за коју су емотивно везани, без претходно

ИЗАБРАНИ ДЕЛЕГАТИ

Чланови ГО Синдиката ПТТ Србије изабрали су делегате за прву скупштину Конфедерације слободних синдиката. У раду регионалног већа учествоваће Александар Пилиповић, Будимир Милорад и Владимир Белензада (Београд), Косара Станковић (централна Србија), Драган Пејовић (Војводина) и Миодраг Рајковић (јужна Србија), док су у Гранско веће изабрани Александар Павловић, Зорица Зеџ и Славко Топалов.

постигнутог договора и стратегије. „Јесмо за реструктурирање, али нисмо за распродају, јер добри домаћини не продају своју имовину, већ стичу и развијају оно што већ имају и што су им оставиле генерације пре њих“, истакли су синдикалци у свом обраћању пословодству.

Александар Павловић, председник Синдиката ПТТ Србије, изразио је незадовољство зато што представници запослених нису активније укључени у цео процес, јер синдикат жели да „буде питан“ и не пристаје на споредну улогу поготово кад се ради о приоритетном послу – реструктурирању. Он је затражио активнију улогу у раду по тим питањима, као и да Синдикат буде детаљно информисан о стратегији и току реструктурирања по радним јединицама.

В. Ђ.

МИНИСТАР ЗА РАД ПРИМИО ПРЕДСТАВНИКЕ САВЕТА ЗА ОСТВАРИВАЊА ПРАВА НА АКЦИЈЕ У ПОШТИ И ТЕЛЕКОМУ

Држава мора да се изјасни

Делегација Савета за остваривање права на акције у Пошти и Телекому разговарала је 13. априла са републичким министром за рад, запошљавање и социјалну политику *Слободаном Лаловићем*.

У делегацији Савета били су челници четири највећа синдиката у ПТТ-у и Телекому Србије: председник Синдиката ПТТ Србије *Александар Павловић*, председник Синдиката ПТТ радника „Независност“ *Снежана Марковић*, председник Синдиката Телекома „Србија“ *Зоран Мрваљевић* и председник Јединственог синдиката Телекома Србија *Славољуб Кандић*.

Министар Лаловић обавестио је челнике Савета да се до сада о подели бесплатних акција радницима у јавним предузећима није разговарало на седницама Владе Србије, тако да још није постигнут јединствен став о тој важној теми.

Он је истакао да је уверен да држава мора да има јасан став у вези са стратегијом развоја Поште и Телекома, тако да је од велике важности да надлежни у Влади Србије објасне радницима каква је будућност ових великих предузећа.

На примедбу Александра Павловића да се синдикат противи процесу реструктурирања „преко ноћи и иза леђа“, министар Лаловић је одговорио да је сигуран да није добро да се реструктурирање јавних предузећа ради без учешћа представника синдиката, а да тежиште одговорности за тај процес треба да буде на пословодствима ових компанија.

Представници Савета су поновили да је запосленима у ПТТ-у од изузетне важности да држава дефинише јасан став о томе какву Пошту жели, упозоривши да радници ни по коју цену неће допустити да се понови сценарио из 1997. године, када је Телеком издвојен из ПТТ-а и продат, а запослени нису остварили своје право на бесплатне акције.

Представници Савета пожалили су се на досадашње игнорантско понашање надлежних у републичкој Влади и изразили очекивање да ће се у будућности тај однос променити, а договорено је да се, пошто министар Лаловић обави неопходне консултације са премијером и ресорним министрима за ову област, поново организује састанак са сличним дневним редом.

В. Ђ.

Стање критично!

Незадовољне поштоноше

Састанак радника Поште Србије запослених у технологији са пословодством Предузећа одржан је на иницијативу Синдиката ПТТ Србије. У разговору са менаџментом ПТТ-а, који је предводио *Михаило Марковић*, извршни директор за поштански саобраћај, учествовали су радници РЈ „Београд Центар”, РЈ „Београдски венац”, РЈ „Земун” и РЈ за транспорт и прераду поштанских пошиљака, као и председник Синдиката *Александар Павловић*.

Теме састанка биле су: услови рада достављача (организација доставних реона, рокови и начин уручења писмоносних пошиљака по судском и управном поступку, време изласка на доставу, службена одећа и обућа и оптерећеност достављача доставним материјалом и организације депоа за њих); услови рада у РЈ за транспорт и прераду поштанских пошиљака и питање ГПЦ-а; организација и плаћање дистрибуције Жutih и Белих страна.

Реони стари и по тридесет година

Запослени су, најчешће у веома емотивним излагањима, оценили стање у Предузећу као крајње критично, истичући да је посла све више а да су плате све мање, да

пословодству у коме радници поручују да политика „Ко није задовољан – нека узме неће проћи и да „уколико пословодство може да маше радним књижицама, нека замисли чиме радници могу да машу”!

Референти за „ово и оно”

Било је и упозорења да смо најгоре плаћена радна снага у Европи, да нема довољно људи у технологији а да се стално доносе нови послови, а неко је том приликом огорчено додао и да „сигурно има много људи у Предузећу са средњом стручном спремом који су референти за ‘ово и оно’, а ништа не раде” и да њих треба пребацити у технологију.

Михаило Марковић је објаснио да се пословодство Поште Србије налази „између чекића и наковња”, јер га оптерећује Уредба републичке Владе о замрзнутој маси зарада запослених и процес реструктурирања Предузећа који је у току, а са

друге стране постоји енормни пораст физичког обима услуга (у јануару, са много нерадних дана, приход је износио 950 милиона динара).

Оформљена радна група

Према његовим речима, изузетно је важно да се омогући да, по новој систематизацији која би ускоро требало да буде завршена, убудуће ни један запослени у ПТТ-у који има средњу стручну спрему не може да има већу плату од шалтерског радника и да нико са трећим степеном стручне спреме не може добијати већу зараду од поштоноше. Нова систематизација би требало да обезбеди радницима у оперативи веће зараде, обећао је он.

Обећања... Нова систематизација би требало да обезбеди радницима у оперативи увећане плате

На крају је оформљена радна група, састављена од по два достављача из све три београдске радне јединице (Београд-центар, Београдски венац и Земун), која ће се наредних дана састати са директорима из поштанске мреже и доставе и конкретно се договорити око измена упутстава о уручењу судских позива и предложити начин на који ће се плаћати рад око испоруке Жutih и Белих страна.

В. Ђ.

СТАТУТАРНИ ОДБОР ЗАВРШИО ПРЕДЛОГ НОВОГ СТАТУТА СИНДИКАТА ПТТ СРБИЈЕ

Уводи се Извршни одбор?

Један од основних разлога сазивања и одржавања редовно – ванредне Скупштине Синдиката ПТТ Србије пред крај прошле године било је формирање Статутарног одбора, који је тада добио задатак да изради предлог новог статута.

Указала се потреба да се постојећи Статут прилагоди новом Колективном уговору, новом Закону о раду и новонасталим околностима у окружењу, као и да се направи акт који ће нам помоћи да успешније радимо у будућности.

Да подсетимо, прво је покушано да се пропуст направљен на Скупштини одржаној на Копаонику 2002. године (када није изабран Статутарни одбор) премости избором Статутарне комисије, која је потом урадила предлог новог статута, али тај текст „није прошао“ на Главном одбору.

Какву ће судбину доживети овај предлог видеће се након јавне расправе и гласања чланова Скупштине и тада ће бити јасно јесмо ли превазишли старе бољке и проблеме на релацији „велики – мали“ и Београд – унутрашњост.

Најзначајнија новина коју нам предлаже Статутарни одбор је увођење потпуно новог органа – Извршног одбора. То треба да буде оперативно тело синдиката, које ће практично преузети највећи терет рада и обавеза у синдикалном деловању.

У вези са тим, уводе се нови чланови Статута:

ЧЛАН 42.

Извршни одбор је оперативно тело које именује Главни одбор.

Извршни одбор броји 9 чланова.

Председник Синдиката ПТТ Србије је по функцији председник Извршног одбора.

Чланови Извршног одбора за време обављања функције ослобођени су обавеза на свом радном месту у складу са Колективним уговором, а примања им се регулишу Правилником о раду стручних служби Синдиката ПТТ Србије.

Извршни одбор обавља послове из делокруга пренетих овлашћења Главног одбора а посебно:

1. припрема, прати и спроводи одлуке Главног одбора,

2. одређује делокруг рада и задужења појединих чланова Извршног одбора

3 именује секретара Синдиката ПТТ Србије на мандатни период од 4 године

4. организује рад стручних служби Синдиката ПТТ Србије

За свој рад одговоран је Главном одбору Синдиката ПТТ Србије

ЧЛАН 52.

Избор чланова Извршног одбора врши се сразмерно броју чланова синдиката по изборним јединицама у складу са територи-

јалном и технолошком организацијом Предузећа.

Изборне јединице формира Главни одбор.

На сваких 1500 чланова (у складу са Колективним уговором) и преосталих преко 750, бира се један члан Извршног одбора.

Гласање о кандидатима за Извршни одбор од стране изабраних чланова Главног одбора из изборне јединице врши се на бази пренетих гласова.

На предлог изабраних чланова Главног одбора из изборних јединица Главни одбор именује чланове Извршног одбора.

Комплетан предлог са свим изменама и допунама можете прочитати на web презентацији нашег синдиката – www.sindikatsrbije.org.yu

УЧИЊЕН ПРВИ КОРАК КА ОСАМОСТАЉИВАЊУ NON-CORE ДЕЛАТНОСТИ

Издвојен „Посттурс“

Управни одбор ЈП ПТТ саобраћаја „Србија“ донео је одлуку о оснивању привредног друштва Туристичка агенција „Посттурс“ д.о.о.

Како је било предвиђено Стратешким планом Предузећа, први корак и пример у осамостаљивању пратећих делатности Поште је учињен – издвојена је агенција Посттурс и то као фирма-кћерка, што је други такав пример у свим јавним предузећима у Републици. Према речима челних људи из пословодства, овде није реч само о издвајању Посттурса већ и о његовом оспособљавању за самостално деловање на тржишту. Агенција би требало да се наметне као важан чинилац на тржишту туристичких услуга, а запосленима ће бити пружена прилика да за три године, колико ће ПТТ стајати

иза новоформираног предузећа, оправдају своје постојање.

Синдикат ПТТ Србије није активно учествовао у читавом поступку зато што запослени у агенцији нису били синдикално организовани, али ће са пажњом пратити шта ће се даље дешавати у Посттурсу због будућности осталих сегмената Предузећа из такване non-core делатности.

КОНФЕРЕНЦИЈА СИНДИКАТА ПОШТА И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈА СРЕДЊЕ И ИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ

Повезивање синдиката у борби против глобализације

Уместу Селце на хрватском приморју, почетком априла ове године одржана је Конференција синдиката пошта и телекомуникација средње и источне Европе, као једна у низу активности са циљем заштите радне и социјалне будућности запослених.

Без обзира на различитости, сви присутни су исказали приврженост основним постулатима синдикализма, а то су солидарност и међусобно уважавање.

Мотор покретач заједничких активности је све присутнија глобализација и улазак великих компанија на наша тржишта. То је наметнуло потребу да се синдикати квалитетније повезују, да размењују искуства и да заједничким активностима спрече свако нарушавање основних радничких права.

Шта кажу искуства

Искуства колега из земаља у окружењу које су се већ суочиле са последицама либерализације и глобализације тржишта телекомуникационих и поштанских услуга за нас су драгоцене.

Радници предузећа у које су улазили „глобални освајачи“ очекивали су квалитетнији однос на релацији

СИНДИКАТ КАО АКТИВНИ УЧЕСНИК

Само повезани и јаки синдикати могу осигурати складан привредни и социјални развој. За превладавање учинака глобализације синдикати се морају, пре свега, одговарајуће организовати и привући што више стручних кадрова који су вољни да помогну. Од посматрача, синдикат мора постати активни учесник у процесу прилагођавања и мењања стања за добробит свога чланства

Делегација Србије на Конференцији синдиката пошта и телекомуникација средње и источне Европе

послодавац-радник, укидање социјалног монолога и увођење социјалног дијалога. Очекивали су и поштовање конвенција Међународне организације рада и локалних закона. На жалост, дошло је до уласка најгрубљег облика капитализма у ове земље.

Најдрастичнији пример представља приватизација словачких телекомуникација. Некада респектабилно предузеће, са више од 14.000 запослених, у три године је спало на 7.100 радника, а према плановима пословања, ове године ће њихов број спасти на само двадесет посто од почетног броја, односно свега 2.700 радника!

Нови власници се, по правилу, уместо као стратешки партнери понашају као прави колонизатори којима је једини циљ да што пре врате уложени новац. Да би одржали вредност предузећа на одређеном нивоу, али уз минимална улагања, прибегава се отпуштању радника. И поред свих уочених аномалија, нови власници користе сва средства како би извукли капитал из предузећа „продајући знање“ кроз консал-

тинг услуге и купујући искључиво опрему из „земље матице“.

Поштанска делатност се у овом тренутку налази у повољнијем положају од сектора телекомуникација, али се и ту назире почеци глобализације. Наиме, у поштанској делатности конкуренција и велике компаније улазе на наша тржишта на мала врата. Тако је „Deutsche Post“ већ увелико присутна преко DHL-а, а „Austria Post“ преко „Overseas express“-а. На тај начин се „снима“ тржиште и ствара повољна позиција за куповину државних оператора.

Све ове чињенице намећу потребу заједничког рада свих заинтересованих синдиката унутар глобалних друштава, како би се створили јединствени услови за рад радника и осигурање њихове социјалне будућности. При томе морају нестати све границе између радника и радничких организација у земљи матици и земљама на периферији. Једино заједничким радом можемо заштити како једне тако и друге!

Декларација

Конференција синдиката пошта и телекомуникација средње и југоисточне Европе на којој су учествовали синдикати из Црне Горе, Хрватске, Македоније, Словачке, Србије, Словеније, Немачке и Аустрије, а под покровитељством „Eurofedop“-а, имала је задатак да укаже на заједничке проблеме које радницима-члановима синдиката учесника Конференције доноси глобализација, либерализација и препознатљиви нео-капиталистички облици и методе деловања и рада мултинационалних компанија. Суочени са кршењем основних радничких права, евидентним губитком радних места, што изузетно негативно делује на локално окружење, учесници Конференције донели су

ДЕКЛАРАЦИЈУ

Мултинационалне компаније у свом ширењу дужне су поштовати

националне законске оквири и показати дужно поштовање према институцијама власти земаља у које се шире.

Дужне су у доброј намери и у маниру доброг власника ангажовати се не само у властиту већ и у корист земаља у којима послују.

Захтевамо да позитивне и применене начине социјалног дијалога развијеног у својим земљама пренесу као облик и начин понашања у земље у које шире своје пословање.

Тражимо да се спрече негативни примери, попут деловања „Deutsche Telekom“-а у Мађарској, Хрватској, Словачкој и Македонији, које је довело до великог смањења броја радних места, изостанка нових инвестиција и на тај начин онемогућило очекиване развојне процесе тих земаља.

Тражимо од мултинационалних компанија да избришу све разлике између радника и радничких организација у земљи из које потичу и земљама у које се шире. Једино за-

једничким деловањем можемо заштитити како једне тако и друге.

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА СА СОЦИЈАЛНОМ ДИМЕНЗИЈОМ

Синдикати се не могу сложити с тиме да у процесу глобализације богати постану још богатији, а сиромашни још сиромашнији. И глобализација мора имати социјалну димензију, јер у противном ће се незадовољство и социјални немири радника још више повећати, а то није у интересу ни једном од социјалних партнера, као ни држави.

У име наших чланова и радника наших предузећа, од влада и мултинационалних компанија ултимативно тражимо право на развој, рад и поштовање свих радничких и људских права.

Синдикална конференција,
Селце, 2. април 2005. године

ДОБРОВОЉНИ ОДЛАЗАК ИЗ ПРЕДУЗЕЋА

Одзив изнад очекивања

Циљ пројекта за стимулативни одлазак запослених из Поште Србије био је смањење укупног броја радника у Предузећу, што је уследило после упорног инсистирања из Владе Републике Србије да сва јавна предузећа морају умањити број запослених. Добијене су и квоте, односно број радника који у овој години морају напустити свако од предузећа у јавном сектору.

Уследили су преговори између пословодства и репрезентативних синдиката, при чему је став Синдиката ПТТ Србије био да нико не сме добити отказ и напустити Предузеће на силу. Постигнут је договор да се у ЈП ПТТ саобраћаја „Србија“ тај проблем реши кроз пројекат добровољног напуштања предузећа.

Уследио је позив свим запосленима да, у складу са условима и критеријумима, поднесу пријаву на Конкурс да би остварили право на једнократну исплату припадајућих финансијских средстава за стимулацију одласка у пензију или из Предузећа, односно стица-

ња статуса корисника наведених средстава.

Право учешћа на Конкурсу су имали сви запослени, али је договорено да ће предност имати запослени који припадају некој од приоритетних категорија – инвалиди рада, радници који болују од тежих болести или су на дужем боловању, радници са Косова и Метохије који су на плаћеном одсуству, као и запослени који су испунили један од услова за одлазак у пензију или им је до тог услова остало мање од пет година.

Наш синдикат је од самог почетка веома активно учествовао у читавом пројекту, јер то за нас није само пројекат већ и облик социјалног програма. Било је веома битно да се стекне поверење запослених и да се они увере да ће се проблемима и притисци у вези са евентуалним вишком запослених решавати пре свега у сарадњи са њиховим представницима и то на такав начин да не дође до присилног отпуштања, већ да све буде доброљно и што издашније стимулирано.

Сам одзив, који је био преко свих очекивања (пријавило се близу 2.000 запослених), уверио нас је да смо на правом путу када је решавање оваквих проблема у питању. Овом акцијом испунили смо планирани проценат смањења запослених током 2005. године који износи 7,2 одсто, односно 1.304 радника. До краја године не очекујемо нове притиске и условљавања по овом питању, што нам отвара могућност да се у потпуности посветимо приоритетима као што су реструктурирање, питање акција, систематизација итд.

Поред тога, очекују се и дугорочни позитивни ефекти овог пројекта кроз побољшања старосне и образовне структуре запослених, смањење стопе боловања и губитка фонда радних часова итд.

А оно што је такође веома битно за запослене који остају у Предузећу је и чињеница да се створио простор за увећање зарада, јер се ограничена маса за зараде (блокирана Уредбом Владе Србије), сада дели на мање радника.

Закон о поштанским услугама

Иако давно припремљен, Закон о поштанским услугама тек је недавно стигао на дневни ред заседања Народне скупштине. То је први, нормативни корак ка хармонизовању поштанске делатности у Србији са европским окружењем. Усвојен је након расправе у којој је било јасно да је наш поштански лоби субише слаб у односу на лоби светских поштанских оператера који претендују да полако преузимају, наравно, само најисплативије сегменте половања ПТТ-а.

Наиме, Законом се уводи конкуренција у поштанском саобраћају кроз либерализацију поштанских услуга на које је ПТТ до сада имао монопол. Нико, наравно, и не мисли да се противи светским трендовима, тржишту или конкуренцији али се приликом доношења законских решења морало повести рачуна и о стању у коме се Пошта данас налази (као и целокупна привреда). Такође, као да се намерно заборавља да је Пошта пре свега цивилизацијска тековина, јавни сервис и институција кроз коју држава долази до

сваког свог грађанина, а за то је потребна велика и скупа поштанска мрежа. Тешко је ту говорити о профитабилности и намеће се као неопходност постојање монопола, односно основног (резервисаног) пакета поштанских услуга. Тако је свуда у свету. Пошта ради доставу писама и тамо где је то неисплативо и где прави губитке, а за узврат има ограничен монопол прописан од стране државе. У супротном, ако би дошло до потпуне либерализације, држава би морала да субвенционисе непрофитабилну поштанску мрежу или да је редукује и лиши део својих грађана права на поштанску услугу. Ту се очекује да држава одигра своју улогу, али досадашња искуства са

Владом Републике Србије као власником и њеним односом према нама нису ни мало охрабрујућа. Логично би било очекивати да Влада покаже велики интерес и да нам помогне а не да нас уводи у тржишну утакмицу потпуно неспремне и оптерећене разним проблемима и дуговима. То је утакмица која је, за нас, унапред изгубљена и шта друго помислити него да неко ту има велики интерес.

КОНКУРЕНЦИЈА

И до сада смо били сведоци да су велике компаније које се баве преносом поштиљака имале интересовања само за велике градске средине, где су могле да остваре

солидан профит, док је Пошта одрађивала њихове репове, односно доставу поштиљака ван градских средина где је сама достава много скупља. Хоће ли ПТТ бити приморан да затвара непрофитабилне поште како би могао да се носи са нелојалном конкуренцијом и ко ће тада достављати судска писма тамо где се то не исплати?

Постоји много питања на које нови Закон нема одговоре а постоји и велика сумња да ће они бити решени у Агенцији за поштански саобраћај која тек треба да се оснује. Знамо како је то функционисало на примерима Закона о телекомуникацијама или Закона о радио-дифузији. Отуда и бојазан за судбину поште и њених запослених

јер знамо у каквој несређеној држави живимо и са каквим се све проблемима свакодневно сусрећемо. Искуство нам говори да можемо очекивати велике проблеме у самој примени и тумачењу Закона, што баца сенку на сам текст чији су аутори, несумњиво, имали велике амбиције.

УЛОГА СИНДИКАТА

У процесу доношења самог Закона, покушали смо да преко посланика републичке Скупштине утичемо на неке његове чланове и дамо свој допринос предлагањем амандмана али, као што је већ речено, интереси великих мултинационалних компанија и светског капитала нису имали милости.

Ипак, према нашим анализама, прави удар на Пошту и улазак „стратешких партнера“ очекује се након следећег корака ка усаглашавању наших закона са законима ЕУ, односно након либерализације и смањења резервисаног подручја на 50 грама. Имајући у обзир специфичности

поштанске делатности у којој данас преовладава људски рад можемо претпоставити да сама приватизација и долазак конкуренције неће проћи безболно. Свесни смо да нам либерализација доноси и глобализацију и смањење броја радних места. Знамо и да је синдикат једина организована институција која може утицати на процесе у које смо већ закорачили. Прикупљање информација из окружења, едукација и стручна помоћ коју смо обезбедили су први кораци и активности које смо предузели како би спремно одговорили изазовима које нам доносе нови Закон о поштанским услугама, али и време у коме живимо.

ПРОБЛЕМИ НАСТАЛИ РЕОРГАНИЗАЦИЈОМ РЈ ЗА ТРАНСПОРТ И ПРЕРАДУ ПОШТАНСКИХ ПОШИЉАКА – ЛОШИ МЕЉУЉУДСКИ ОДНОСИ И МАЊАК ВОЗИЛА

Неопходна толеранција

Одлуком пословодства, у склопу процеса реструктурирања Предузећа, извршена је реорганизација дела пословања, при чему је већи део запослених из РЈ „Ауто-превоз” технолошки припао Главном поштанском центру, односно РЈ за транспорт и прераду поштанских пошиљака. Читав тај процес је трајао готово четири месеца, при чему се водило рачуна о затеченом стању и потребама радних јединица поштанског саобраћаја.

Бивши радници Ауто-гараже понели су са собом у нову радну јединицу неке старе проблеме, а појавили су се и нови. Ти проблеми се пре свега односе на поремећене међуљудске односе и лошу организацију послова, при чему последице трпе радници. Све то је иницирало позив руководству нове РЈ да одржи састанак како би се превазишли проблеми и смириле страсти. Састанак је организован на иницијативу Удружења возача и радника на одржавању у Саобраћајној служби уз подршку и присуство представника нашег синдиката. Непосредан повод за састанак било је писмо Удружења возача и радника на одржавању у Саобраћајној служби директору РЈ за транспорт и прераду поштанских пошиљака *Александру Радивојевићу*.

На самом састанку, радници су у коректном разговору изнели своје проблеме и то првенствено везано за недостатак возила и резервних делова, затим проблеме на локалу 15 где због лоше организације долази до тога да радници посао завршавају у време када немају превоз до куће, па су принуђени да спавају по возилима у Гаражи. Изнета је и чињеница да возачи уопште немају заштитну одећу и обућу, као и да се возе неисправна возила, која таква излазе

из сервиса. Истакнуто је да су и времена предвиђена за размену локала нереална, а да се због тога кажњавају само возачи. Као посебан проблем наведено је незадовољство возача радом шефа Саобраћајне службе, због чега су међуљудски односи на критичном нивоу.

Удружење возача и радника на одржавању у Саобраћајној служби

У свом одговору, директор Александар Радивојевић је исказао разумевање за све наведене проблеме, али и чињеницу да се на већину њих не може утицати. Ту је,

пре свега, истакао проблеме са набавком резервних делова, мањком возила и возача. Према његовим речима посла је заиста све више, а не постоји могућност да се приме нови радници. Међутим, и у таквим отежаним околностима, посао мора да се одрађује, а то доводи до тензија и проблема.

Ипак, заједнички закључак свих учесника у разговору био је да, посебно у новонасталој ситуацији и условима у којима се ради, мора постојати толеранција.

Зато радници очекују да директор Радивојевић, на основу права и обавеза које има, учини све да се међуљудски односи поправе и створи атмосфера која ће довести и до бољих радних резултата.

Договорено је и да се Синдикат ПТТ Србије активније укључи у решавање ових проблема и то преко руководства синдикалне организације којој су возачи сада припали.

УПРАВНИ ОДБОР ПОШТЕ СРБИЈЕ ОДЛУЧИО 21. МАРТА

„Петко Миљевић” иде на продају

Управни одбор ЈП ПТТ саобраћаја „Србија”, на својој тринаестој седници одржаној 21. марта, донео је, овога пута без расправе, одлуку да Влади Србије предложи продају одмаралишта „Петко Миљевић” у Бечићима.

Почетна цена износиће четири милиона евра, а средства добијена на овај начин требало би да буду искоришћена за стимулисање запослених за добровољни одлазак у пензију или из Предузећа, за реализацију пројекта samozapošljavanja и за инвестиције.

За овакву одлуку гласало је осам чланова Управног одбора, једино је Славко Топалов, представник Синдиката ПТТ Србије у УО, био против.

Да подсетимо, на 11. седници Управног одбора, одржаној 16. фебруара, предлог да се одмаралиште у Бечићима прода наишао је на бурно негодовање представника запослених, па је генерални директор Драган Ковачевић одлучио да се са оба репрезентативна синдиката обаве разговори, што је касније и учињено.

АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ СИНДИКАТА ПТТ СРБИЈЕ КОЈА ИСПИТУЈЕ НАВОДЕ О ЗЛОУПОТРЕБАМА У ПРЕДУЗЕЋУ

Претње – доказ да смо у праву

Главни одбор Синдиката ПТТ Србије је, по узору на остале модерне синдикате у окружењу (поготово у земљама у транзицији) и велике синдикате у Србији (синдикат ЕПС-а), формирао комисију која је имала задатак да испита наводе о злоупотребама у ЈП ПТТ саобраћаја „Србија”. Комисија је била веома активна и покренула је много питања, али се, као највећи случај, издвојила афера са исплатом фалсификованих обвезница дечијег додатка.

Синдикат ПТТ Србије је од самог почетка инсистирао на индивидуалној одговорности и учинио је све да скине љагу, како са целог ПТТ система, тако и са поштанских радника, који су у обављању својих послова поштвали прописано упуство о исплати купона обвезница.

ХАПШЕЊА У КРАГУЈЕВЦУ

Припадници УБОПОК-а привели су дежурном истражном судији крагујевачког Округног суда тројицу радника Поште Крагујевац због сумњи да су уновчавали фалсификоване обвезнице дечијег додатка и државу оштетили за 54.015.110 динара.

Наш синдикат је инсистирао код пословодства Предузећа да, упоредо са истражним поступком које спроводе надлежни органи, изврши проверу навода о умешаности појединаца из самог ПТТ-а, како би

Рајко Ковачевић: Најновија дешавања везана за исплату фалсификованих обвезница типичан су пример оправданости постојања Комисије.

се конкретизовала одговорност за учињена кривична дела и отклониле све сумње са Поште у целини и свих њених радника.

Међутим, уместо подршке и заједничког рада, доживели смо напад од стране пословодства, које је, уместо да преко својих органа открива злоупотребе, почело да истражује како су подаци о злоупотребама доспели до комисије Синдиката ПТТ Србије.

Обраћање пословодства радницима ПТТ-а преко билтена и незапамћени напади и претње председнику Комисије Синдиката ПТТ Србије, а везано за аферу исплате обвезница,

пуни су демагогије. Пословодство је желело да прикаже како оно штити раднике више него Синдикат. У интервјуу који је дат средствима јавног информисања, председник комисије Синдиката ПТТ Србије ни једном речју није поменуо да се оптужбе одnose на све шалтерске раднике, већ само на оне који су извршили злоупотребу.

МЕДИЈИ ПОМАЖУ

Скоро годину дана Комисија је преко органа система ЈП (пословодство Поште, Управни одбор ПТТ-а, УБОПОК) покретала иницијативе али смо увидели да класични начини рада, као што су указивања на неправилности, захтеви надлежнима да се разреши злоупотребе и казне одговорни, нису давали резултате. Пошто није било значајнијег успеха, прешло се на радикалније синдикалне методе, између осталог и обраћање средствима јавног информисања.

потребе (што могу да потврде и новинари којима је дат интервју). Синдикат је том приликом издао и саопштење у коме се оgraђује од паушалних оцена и поистовећивања свих запослених са криминалицима који су опљачкали Пошту.

ПРЕТЊЕ

Доказ да су главни играчи још увек на слободи су и анонимне претње председнику Комисије и инспекторима који раде на овом случају.

ИСПАШТА ШТЕДИОНИЦА

Како сада ствари стоје, штета од плачке преко обвезница дечијег додатка пала је на леђа Поштанске штедионице. Државни органи и министарства упорно одбијају да прихвате део своје одговорности и поред чињенице да су Министарство унутрашњих послова и Народна банка Србије још у септембру 2003. године имали сазнања о појави фалсификата, а да о томе нису обавестили ни Пошту ни Поштанску штедионицу. На све ово треба додати да је највише новца на шалтерима Пошта и подигнуто у периоду од септембра 2003. до априла 2004. године.

Најновија хапшења руководилаца поште у Крагујевцу показују да смо били у праву и да су исправна наша настојања да се овај случај реши у потпуности, баш из разлога да се скине колективна одговорност са поштених радника ПТТ система. Наравно, сматрамо да је то и у интересу Предузећа у коме радимо.

Р. К.

КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА ШТАМПУ КОНФЕДЕРАЦИЈЕ СЛОБОДНИХ СИНДИКАТА

Нема реструктурирања без нас!

Људи из технологије раде више него икад, немамо никаквих субвенција од стране државе, а још нам је натоварено на плећа и враћање дуга за откуп акција Телекома Србије од италијанског партнера. Уз то, оптерећује нас и Уредба републичке Владе о замрзавању зарада у јавним предузећима, Уредба о стамбеној политици, као и Закон о јавним набавкама, тако да могу да кажем да је стрпљење радника у ПТТ-у на измаку, упозорио је Александар Павловић, председник Синдиката ПТТ Србије

Конфедерација слободних синдиката, у име свих репрезентативних синдиката у јавним предузећима, поново је затражила на конференцији за штампу, одржаној 10. марта у Медија центру, хитно укључивање представника репрезентативних синдиката јавних предузећа у Комисију за реструктурирање републичке Владе. У противном, чуло се овом приликом, могло би да дође до потпуног заустављања овог процеса.

Четири захтева

Зоран Мрваљевић, в. д. председника Конфедерације слободних синдиката, истакао је четири основна захтева организације која броји више од 100.000 запослених у јавним предузећима у Србији: захтев премијеру Војиславу Коштуници за хитно укључивање представника репрезентативних синдиката у јавном сектору у Комисију за реструктурирање Владе Србије; захтев републичкој Влади за хитну измену Закона о приватизацији, којим ће и запослени у јавном сектору и предузећима која улазе у процес реструктурирања имати права да учествују у подели бесплатних акција; захтев влади да се објекти друштвеног стандарда у јавним предузећима пренесу у власништво синдиката; захтев синдиката јавних предузећа за преиспитивање одговорности Министарства за финансије и Министарства за рад, запошљавање и социјалну политику.

Није ММФ крив

Милан Ковачевић, председник Синдиката радника ЕПС-а, оценио је да се у процес реструктурирања у Електропривреди кренуло веома оштро и да око 7.000 радника треба

да изађе из Предузећа у току ове године. „Ми не верујемо да се све то ради због услова ММФ-а, јер смо од људи из Владе Србије тражили тај документ, али се испоставило да га нико нема”, рекао је он, додајући да би ускоро могло доћи до експлозије радничког незадовољства.

Према речима *Александра Павловића*, председника Синдиката ПТТ Србије, изјава *Млађана Динкића* о томе да запослени у јавним предузећима могу да очекују поделу бесплатних акција све је изненадила, а није искључено да су тај процес убрзали и захтеви које је Конфедерација послала на неколико адреса у Влади Србије.

Нема распродаје имовине

„Што се тиче реструктурирања ПТТ-а, уверавамо запослене да нећемо дозволити никакво распарчавање и распродају имовине”, истакао је Павловић, уз опаску да је индикативно питање коме одговара да Пошта Србије дође на најниже гране од свог оснивања.

„Људи из технологије раде више него икад, немамо никаквих суб-

венција од стране државе, а још нам је натоварено на плећа и враћање дуга за откуп акција Телекома Србије од италијанског партнера. Уз то, оптерећује нас и Уредба републичке Владе о замрзавању зарада у јавним предузећима, Уредба о стамбеној политици, као и Закон о јавним набавкама, тако да могу да кажем да је стрпљење радника у ПТТ-у на измаку”, упозорио је Павловић.

Хитно донети стратегију

Драгослав Пантић, председник Синдиката финансијских организација Србије рекао је да Грана финансија у оквиру Конфедерације захтева од Владе Србије да најхитније донесе стратегију развоја свих сектора у Србији, са приоритетом за највиталније гране код којих још постоји економска супстанца (енергетика, телекомуникације и ПТТ, финансије, пољопривреда). Грана такође захтева и да се Закон о приватизацији подједнако примењује на друштвену и државну имовину свуда где постоји државни капитал који се приватизује.

В. Ђ.

„ШПАНСКА СЕРИЈА” У НАСТАВЦИМА

Породични проблеми

Више пута смо писали о „породичним везама” нашег предузећа са ћерка-фирмама (Телеком, Мобтел, Поштанска штедионица), у којима имамо мање или више уложеног капитала и удела у власничкој структури. Наплатом дивиденди од Телекома ствари су кренуле набоље, али је још увек пуно недоумица и прљавих радњи које оптерећују „породичне односе”

Јавно предузеће ПТТ саобраћаја „Србија” је већински власник Телекома Србија са чак 80% удела у власничкој структури и ове године је по први пут добило дивиденде у износу од 3,8 милијарди динара. У протеклом периоду Телеком је избегавао своје обавезе према матичном предузећу, трошећи огромна средства на разна спонзорства, док је развој поштанске делатности практично био заустављен.

ПТТ-У НИ ДИНАРА

„Мобтел” је свом сувласнику ПТТ-у за бројне пословне услуге у протеклој години исплатио 289.885.000 динара, што чини само 2,8 одсто прихода нашег предузећа. У ту суму улазе писмоносне услуге, наплата и достава рачуна, услуге ЕРЦ-а, угоститељске услуге, приходи од продаје картица, закупи и слично. Та сума је ситница у односу на средства исплаћена члановима породице Карић на име хонорара и спонзорства приликом издавања разних куvara и CD издања. Од оствареног профита, који се немилице расипао, држава односно ПТТ није за протеклих шест година добила ни динара, утврдила је Пореска комисија.

Са другом ћерка-фирмом „Мобтелом”, где се удео у власништву практично не зна (између 49 и 59 одсто), имамо још више проблема. Пословодство ПТТ-а покушава да наплати дивиденде још од 1998 године (у износу од 4,2 милијарде динара), док ће коначну реч о стварном односу власништва над „Мобтелом” дати тек арбитража у Швајцарској.

„Мобтел”, према нашим сазнањима, не спори исплату три милијарде динара, али пословодство ПТТ-а не одустаје од својих захтева и прети подношењем тужбе Трговинском суду.

У међувремену, Привредном суду је предат захтев да се у „Мобтел” уведу привремене мере, као и да се спречи било каква исплата са рачуна те компаније која је већа од 10 000 евра.

Разлог за овакав захтев руководство ПТТ-а је видело у извештају Пореске управе Србије, која је открила да се велика средства са рачуна „Мобтела” одливају на рачуне лица повезаних са породицом Карић.

Проблемима са „Мобтелом” бавила се и наша Комисија за испитивање злоупотреба, али се испоставило да проблеми превазилазе оквире ПТТ-а и да досежу до највиших нивоа власти и задиру у свет крупног криминала. Остварена је сарадња са Саветом за борбу против корупције и његовим председником *Веридом Бараћ*, што је чинио проблем подигло на виши ниво.

афери у којој су држава и ПТТ претрпели огромну штету. Савет захтева од Владе покретање судских поступака против свих челника ПТТ-а, чланова Управног одбора

СВИ РАДИЛИ ЗА „БК ТРЕЈД”

Став Савета за борбу против корупције је да су све владе имале механизме да прекину корупцију и велику пљачку државне имовине преко „Мобтела”, али су сви радили у корист „БК трејда” и Богољуба Карића, сматра председник Савета за борбу против корупције

ПТТ-а и чланова Управног одбора „Мобтела” из редова нашег предузећа, као и против одговорних људи у Влади, јер нису предузели ништа да се спречи велика пљачка државне имовине.

Синдикат ПТТ Србије ће наставити да прати развој догађаја око „Мобтела” и да активно учествује у решавању проблема, првенствено из разлога што се од „Мобтела” очекује исплата средстава која ће нам помоћи да превазиђемо сада-

ЧЕКАМО НА ОДГОВОРЕ

И даље немамо одговор на питање зашто држава и ПТТ ни после 2000. године нису ништа предузели да заштите свој интерес у компанији која је незаконито основана и остваривала профит захваљујући блискости са режимом Слободана Милошевића. Зато ће Савет посебно инсистирати на одговорности републичких влада формираних после 5. октобра 2000. године. Тражићемо и да се тачно утврди како се та корупционашка афера одвијала. Сада су на потезу УБПОК и тужилаштво, који треба да испитају одговорност челника ПТТ-а, Управног одбора ПТТ-а и чланова Управног одбора „Мобтела” из редова Поште, као и рад ресорних министарстава, каже Веридо Бараћ.

Савет је подржао наше ставове да се мора утврдити одговорност свих учесника у корупционашкој

шње финансијске проблеме и наставимо са модернизацијом и развојем поштанске делатности.

НА ЗЛАТИБОРУ ЈЕ 21-22. АПРИЛА ОДРЖАНА КОНСТИТУТИВНА СКУПШТИНА КОНФЕДЕРАЦИЈЕ СЛОБОДНИХ СИНДИКАТА

Велика очекивања

Конфедерација коју чине синдикати најмоћнијих предузећа у држави, основана је као одговор на све жешће притиске од стране Владе Републике Србије да се читав јавни сектор реструктурира по хитном поступку.

Конфедерација претендује да постане највећа и најутицајнија синдикална централа у Србији а чланство са правом очекује већи степен заштите и утицаја на започете процесе, истакнуто је на конститутивној седници Скупштине Конфедерације слободних синдиката која је одржана на Златибору 21-22. априла.

Најважнији задаци Скупштине су били верификовање мандата представника и избор тела и органа који ће у наредне четири године водити централу и координирати акције.

За председника Конфедерације изабран је *Милан Ђорђевић* (површински копови „Колубара“), а у Председништво Гране саобраћаја и телекомуникација ушли су *Александар Павловић*, *Зоран Мрваљевић* и *Славољуб Кандић*. Досадашњи рад је, и поред прележаних дечијих

Радно председништво Скупштине КСС

болести, оцењен као успешан и то пре свега захваљујући ангажману досадашњег в. д. председника *Зорана Мрваљевића* и генералног секретара *Драгана Марјановића*.

Као приоритети у будућем раду, истакнуте су активности на успостављању социјалног дијалога са Владом Републике Србије као и улазак у Социјално-економски савет.

ДОБРОВОЉНО ПЕНЗИЈСКО ОСИГУРАЊЕ

Време је за увођење додатног пензијског осигурања

У склопу својих активности, наш синдикат већ дуже време ради на пројекту додатног пензионог осигурања. Оно би требало да сваком нашем раднику, заједно са акцијама за које се боримо и које очекујемо, омогући безбрижније пензионерске дане.

Наиме, постојећи пензионери систем у нашој земљи је систем међугенерациске солидарности. Садашња генерација запослених уплаћује доприносе који се аутоматски исплаћују за текуће пензије. Како је услед демографских промена однос запослених и пензионера све неповољнији, дефицит у државном пензионом фонду је из месеца у месец све виши и попуњава се из државног буџета, односно пореза који плаћају сви грађани. Због тога се очекује реформа обавезног

(државног) пензионог осигурања која ће довести до смањења буџетских издвајања, а самим тим и до смањења реалних пензија.

Наша је идеја да убедимо пословодство да прихвати праксу која је одавно примењује у свим развијеним земљама, а коју су прихватиле и све земље у транзицији осим Албаније, а то је додатно добровољно пензионо осигурање. Према нашем плану, Предузеће би месечно уплаћивало одређени износ за све стално запослене раднике и то на личне рачуне осигураника. Средства са личних рачуна се инвестирају, а приписивање остварене добити се врши квартално. Све заједно (уплате од послодавца и приписане добити) представљало би акумулирану суму као основицу за будућу додатну пензију.

У склопу поменутих активности, за наше представнике је одржана презентација Првог пензионог фонда DUNAV – TBI. То је први приватни пензионери фонд у Србији и основан је 15. августа 2002. године. Оснивачи фонда су Дунав осигурање (49% власништва) и TBIH Financial Services Group NV, финансијска група са седиштем у Холандији (51% удела у власништву). Заједничка компанија представља успешан спој традиције и умећа наше највеће осигуравајуће куће и финансијске снаге и искуства у управљању пензионим фондовима страног власника.

Очекујемо да, пре коначног решења, видимо шта нам нуде и друге компаније из ове области како би се одлучили за, по раднике, најбољу варијанту.

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

1. Предмет

Члан 1

Права, обавезе и одговорности из радног односа, односно по основу рада, уређују се овим законом и посебним законом, у складу са ратификованим међународним конвенцијама.

Права, обавезе и одговорности из радног односа уређују се и колективним уговором и уговором о раду, а правилником о раду, односно уговором о раду – само када је то овим законом одређено.

Члан 2

Одредбе овог закона примењују се на запослене који раде на територији Републике Србије, код домаћег или страног правног, односно физичког лица (у даљем тексту: послодавац), као и на запослене који су упућени на рад у иностранство од стране послодавца ако законом није друкчије одређено.

Одредбе овог закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено.

Одредбе овог закона примењују се на запослене стране држављане и лица без држављанства који раде код послодавца на територији Републике Србије, ако законом није друкчије одређено.

Члан 3

Колективним уговором код послодавца, у складу са законом, уређују се права, обавезе и одговорности из радног односа и међусобни односи учесника колективног уговора.

Правилником о раду, односно уговором о раду, у складу са законом, уређују се права, обавезе и одговорности из радног односа:

- ако код послодавца није основан синдикат или ниједан синдикат не испуњава услове репрезентативности или није закључен споразум о удруживању у складу са овим законом;
- ако ниједан учесник колективног уговора не покрене иницијативу за почетак преговора ради закључивања колективног уговора;
- ако учесници колективног уговора не постигну сагласност за закључивање колективног уговора у року од 60 дана од дана започињања преговора;
- ако синдикат, у року од 15 дана од дана достављања позива за почетак преговора за закључивање колективног уговора, не прихвати иницијативу послодавца.

У случају из става 2. тачка 3) овог члана учесници колективног уговора дужни су да наставе преговоре у доброј вољи.

Правилник о раду доноси управни одбор, а код послодавца код кога није образован управни одбор – директор, односно лице које води послове у правном лицу у

складу са законом (у даљем тексту: директор). Код послодавца који нема својство правног лица правилник о раду доноси послодавац или лице које он овласти (у даљем тексту: предузетник).

Правилник о раду престаје да важи даном ступања на снагу колективног уговора из става 1. овог члана.

Члан 4

Општи и посебан колективни уговор морају бити у сагласности са законом.

Колективни уговор код послодавца, правилник о раду и уговор о раду морају бити у сагласности са законом, а код послодавца из чл. 256. и 257. овог закона – и са општим и посебним колективним уговором.

2. Значење појединих појмова

Члан 5

Запослени, у смислу овог закона, јесте физичко лице које је у радном односу код послодавца.

Послодавац, у смислу овог закона, јесте домаће, односно страног правно или физичко лице које запошљава, односно радно ангажује, једно или више лица.

Члан 6

Синдикатом, у смислу овог закона, сматра се самостална, демократска и независна организација запослених у коју се они добровољно удружују ради заступања, представљања, унапређења и заштите својих професионалних, радних, економских, социјалних, културних и других појединачних и колективних интереса.

Члан 7

Удружењем послодавца, у смислу овог закона, сматра се самостална, демократска и независна организација у коју послодавци добровољно ступају ради представљања, унапређења и заштите својих пословних интереса, у складу са законом.

3. Међусобни однос закона, колективног уговора, правилника о раду и уговора о раду

Члан 8

Колективни уговор и правилник о раду (у даљем тексту: општи акт) и уговор о раду не могу да садрже одредбе којима се запосленом дају мања права или утврђују неповољнији услови рада од права и услова који су утврђени законом.

Општим актом и уговором о раду могу да се утврде већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није друкчије одређено.

Члан 9

Ако општи акт и поједине његове одредбе утврђују неповољније услове рада од услова утврђених законом, примењују се одредбе закона.

Поједине одредбе уговора о раду који су утврђени неповољнији услови рада од услова утврђених законом и општим актом, односно које се заснивају на нетачном обавештењу од стране послодавца о појединим правима, обавезама и одговорностима запосленог – ништаве су.

Члан 10

Посебним колективним уговором не могу се утврдити мања права и неповољнији услови рада запосленом од права и услова утврђених општим колективним уговором који обавезује послодавца који су чланови удружења послодавца које закључује тај посебан колективни уговор.

Колективним уговором код послодавца не могу се утврдити мања права и неповољнији услови рада запосленом од права и услова утврђених општим, односно посебним колективним уговором који обавезује тог послодавца.

Члан 11

Ништавост одредаба уговора о раду утврђује се пред надлежним судом.

Право да се захтева утврђивање ништавости не застарева.

4. Основна права и обавезе

1) Права запослених

Члан 12

Запослени има право на одговарајућу зараду, безбедност и заштиту живота и здравља на раду, здравствену заштиту, заштиту личног интегритета и друга права у случају болести, смањења или губитка радне способности и старости, материјално обезбеђење за време привремене незапослености, као и право на друге облике заштите, у складу са законом и општим актом.

Запослена жена има право на посебну заштиту за време трудноће и порођаја.

Запослени има право на посебну заштиту ради неге детета, у складу са овим законом.

Запослени млађи од 18 година живота и запослени инвалид имају право на посебну заштиту.

Члан 13

Запослени непосредно, односно преко својих представника, имају право на удруживање, учешће у преговорима за закључивање колективних уговора, мирно решавање колективних и индивидуалних радних спорова, консултовање, информисање и изражавање својих ставова о битним питањима у области рада.

Запослени, односно представник запослених, због активности из става 1. овог члана не може бити позван на одговорност, нити стављен у неповољнији положај у погледу услова рада, ако поступа у складу са законом и колективним уговором.

Члан 14

Уговором о раду или одлуком послодавца може се утврдити учешће запосленог у добити оствареној у пословној

години, у складу са законом и општим актом.

2) Обавезе запослених

Члан 15

Запослени је дужан:

- да савесно и одговорно обавља послове на којима ради;
- да поштује организацију рада и пословања код послодавца, као и услове и правила послодавца у вези са испуњавањем уговорних и других обавеза из радног односа;
- да обавести послодавца о битним околностима које утичу или би могле да утичу на обављање послова утврђених уговором о раду;
- да обавести послодавца о свакој врсти потенцијалне опасности за живот и здравље и настанак материјалне штете.

3) Обавезе послодавца

Члан 16

Послодавац је дужан да:

- запосленом за обављени рад исплати зараду, у складу са законом, општим актом и уговором о раду;
- запосленом обезбеди услове рада и организује рад ради безбедности и заштите живота и здравља на раду, у складу са законом и другим прописима;
- запосленом пружи обавештење о условима рада, организацији рада, правилима из члана 15. тачка 2) овог закона и правима и обавезама које произлазе из прописа о раду и прописа о безбедности и заштити живота и здравља на раду;
- запосленом обезбеди обављање послова утврђених уговором о раду;
- затражи мишљење синдиката у случајевима утврђеним законом, а код послодавца код кога није образован синдикат од представника кога одреде запослени.

4) Обавезе послодавца и запосленог

Члан 17

Послодавац и запослени дужни су да се придржавају права и обавеза утврђених законом, општим актом и уговором о раду.

5. Забрана дискриминације

Члан 18

Забрањена је непосредна и посредна дискриминација лица која траже запослење, као и запослених, с обзиром на пол, рођење, језик, расу, боју коже, старост, трудноћу, здравствено стање, односно инвалидност, националну припадност, вероисповест, брачни статус, породичне обавезе, сексуално опредељење, политичко или друго уверење, социјално порекло, имовинско стање, чланство у политичким организацијама, синдикатима или неко друго лично својство.

Члан 19

Непосредна дискриминација, у смислу овог закона, јесте свако поступање узроковано неким од основа из члана 18. овог

закона којим се лице које тражи запослење, као и запослени, ставља у неповољнији положај у односу на друга лица у истој или сличној ситуацији.

Посредна дискриминација, у смислу овог закона, постоји када одређена наизглед неутрална одредба, критеријум или пракса ставља или би ставила у неповољнији положај у односу на друга лица – лице које тражи запослење, као и запосленог, због одређеног својства, статуса, опредељења или уверења из члана 18. овог закона.

Члан 20

Дискриминација из члана 18. овог закона забрањена је у односу на:

- услове за запошљавање и избор кандидата за обављање одређеног посла;
- услове рада и сва права из радног односа;
- образовање, оспособљавање и усавршавање;
- напредовање на послу;
- отказ уговора о раду.

Одредбе уговора о раду којима се утврђује дискриминација по неком од основа из члана 18. овог закона ништаве су.

Члан 21

Забрањено је узнемиравање и сексуално узнемиравање.

Узнемиравање, у смислу овог закона, јесте свако нежељено понашање узроковано неким од основа из члана 18. овог закона које има за циљ или представља повреду достојанства лица које тражи запослење, као и запосленог, а које изазива страх или ствара непријатељско, понижавајуће или увредљиво окружење.

Сексуално узнемиравање, у смислу овог закона, јесте свако вербално, невербално или физичко понашање које има за циљ или представља повреду достојанства лица које тражи запослење, као и запосленог у сфери полног живота, а које изазива страх или ствара непријатељско, понижавајуће или увредљиво окружење.

Члан 22

Не сматра се дискриминацијом прављење разлике, искључење или давање привилегија у односу на одређени посао када је природа посла таква или се посао обавља у таквим условима да карактеристике повезане са неким од основа из члана 18. овог закона представљају стварни и одлучујући услов обављања посла, и да је сврха која се тиме жели постићи оправдана.

Одредбе закона, општег акта и уговора о раду које се односе на посебну заштиту и помоћ одређеним категоријама запослених, а посебно оне о заштити инвалидних лица, жена за време породичног одсуства и одсуства са рада ради неге детета, посебне неге детета, као и одредбе које се односе на посебна права родитеља, усвојитеља, старатеља и хранитеља – не сматрају се дискриминацијом.

Члан 23

У случајевима дискриминације у смислу одредаба чл. 18 – 21. овог закона лице које тражи запослење, као и запослени,

може да покрене пред надлежним судом поступак за накнаду штете, у складу са законом.

II. ЗАСНИВАЊЕ РАДНОГ ОДНОСА

1. Услови за заснивање радног односа

Члан 24

Радни однос може да се заснује са лицем које има најмање 15 година живота и испуњава друге услове за рад на одређеним пословима, утврђене законом, односно правилником о организацији и систематизацији послова (у даљем тексту: правилник).

Правилником се утврђују организациони делови код послодавца, врста послова, врста и степен стручне спреме и други посебни услови за рад на тим пословима.

Правилник доноси директор, односно предузетник.

Обавеза доношења правилника не односи се на послодавца који има пет и мање запослених.

Члан 25

Радни однос са лицем млађим од 18 година живота може да се заснује уз писмену сагласност родитеља, усвојоца или староца, ако такав рад не угрожава његово здравље, морал и образовање, односно ако такав рад није забрањен законом.

Лице млађе од 18 година живота може да заснује радни однос само на основу налаза надлежног здравственог органа којим се утврђује да је способно за обављање послова за које заснива радни однос и да такви послови нису штетни за његово здравље.

Трошкове лекарског прегледа за лица из става 2. овог члана која су на евиденцији незапослених коју води републичка организација надлежна за запошљавање – сноси та организација.

Члан 26

Кандидат је дужан да, приликом заснивања радног односа, послодавцу достави исправе и друге доказе о испуњености услова за рад на пословима за које заснива радни однос, утврђених правилником.

Послодавац не може од кандидата да захтева податке о породичном, односно брачном статусу и планирању породице, односно достављање исправа и других доказа који нису од непосредног значаја за обављање послова за које заснива радни однос.

Послодавац не може да условљава заснивање радног односа тестом трудноће, осим ако се ради о пословима код којих постоји знатан ризик за здравље жене и детета утврђен од стране надлежног здравственог органа.

Послодавац не може да условљава заснивање радног односа претходним давањем изјаве о отказу уговора о раду од стране кандидата.

Члан 27

Послодавац је дужан да пре закључивања уговора о раду кандидата обавести о послу, условима рада, правима и обаве-

зама из радног односа и правилима из члана 15. тачка 2) овог закона.

Члан 28

Инвалидна лица заснивају радни однос под условима и на начин утврђени овим законом, ако посебним законом није друкчије одређено.

Члан 29

Страни држављанин или лице без држављанства може да заснује радни однос под условима утврђеним овим законом и посебним законом.

2. Уговор о раду

Члан 30

Радни однос заснива се уговором о раду.

Уговор о раду закључују запослени и послодавац.

Уговор о раду сматра се закљученим кад га потпишу запослени и директор, односно предузетник.

Уговор о раду може да потпише и запослени кога овласти директор, односно предузетник, у складу са чланом 192. овог закона.

Члан 31

Уговор о раду може да се закључи на неодређено или одређено време.

Уговор о раду у коме није утврђено време на које се закључује сматра се уговором о раду на неодређено време.

Члан 32

Уговор о раду закључује се пре ступања запосленог на рад, у писаном облику.

Ако послодавац са запосленим не закључи уговор о раду у складу са ставом 1. овог члана, сматра се да је запослени засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад.

Члан 33

Уговор о раду садржи:

- назив и седиште послодавца;
- име и презиме запосленог, место пребивалишта, односно боравишта запосленог;
- врсту и степен стручне спреме запосленог;
- врсту и опис послова које запослени треба да обавља;
- место рада;
- начин заснивања радног односа (на неодређено или одређено време);
- трајање уговора о раду на одређено време;
- дан почетка рада;
- радно време (пуно, непуно или скраћено);
- новчани износ основне зараде и елементе за утврђивање радног учинка, накнаде зараде, увећане зараде и друга примања запосленог;
- рокове за исплату зараде и других примања на која запослени има право;
- позивање на колективни уговор, односно правилник о раду који је на снази;
- трајање дневног и недељног радног времена.

Уговором о раду могу да се уговоре и друга права и обавезе.

На права и обавезе која нису утврђена уговором о раду примењују се одговарајуће одредбе закона и општег акта.

3. Ступање на рад

Члан 34

Запослени остварује права и обавезе из радног односа даном ступања на рад.

Ако запослени не ступи на рад даном утврђеним уговором о раду, сматра се да није засновао радни однос, осим ако је спречен да ступи на рад из оправданих разлога или ако се послодавац и запослени друкчије договоре.

Члан 35

Послодавац је дужан да запосленом достави фотокопију пријаве на обавезно социјално осигурање најкасније у року од 15 дана од дана ступања запосленог на рад.

4. Пробни рад

Члан 36

Уговором о раду може да се уговори пробни рад.

Пробни рад може да траје најдуже шест месеци.

За време пробног рада послодавац и запослени могу да откажу уговор о раду са отказним роком који не може бити краћи од пет радних дана.

Запосленом који за време пробног рада није показао одговарајуће радне и стручне способности престаје радни однос даном истека рока одређеног уговором о раду.

5. Радни однос на одређено време

Члан 37

Радни однос заснива се на време чије је трајање унапред одређено када су у питању: сезонски послови, рад на одређеном пројекту, повећање обима посла који траје одређено време и сл. за време трајања тих потреба, с тим што тако засновао радни однос непрекидно или с прекидима не може трајати дуже од 12 месеци.

Под прекидом из става 1. овог члана не сматра се прекид рада краћи од 30 радних дана.

Радни однос на одређено време, ради замене привремено одсутног запосленог, може се засновати до повратка привремено одсутног запосленог.

Радни однос засновао на одређено време постаје радни однос на неодређено време, ако запослени настави да ради најмање пет радних дана по истеку рока за који је засновао радни однос.

6. Радни однос за обављање послова са повећаним ризиком

Члан 38

Уговор о раду може да се закључи за послове за које су прописани посебни услови рада само ако запослени испуњава услове за рад на тим пословима.

Запослени може да ради на пословима из става 1. овог члана само на основу

претходно утврђене здравствене способности за рад на тим пословима од стране надлежног здравственог органа.

7. Радни однос са непуним радним временом

Члан 39

Радни однос може да се заснује и за рад са непуним радним временом, на неодређено или одређено време.

Члан 40

Запослени који ради са непуним радним временом има сва права из радног односа сразмерно времену проведеном на раду, осим ако за поједина права законом, општим актом и уговором о раду није друкчије одређено.

Члан 41

Запослени који ради са непуним радним временом код једног послодавца може за остатак радног времена да заснује радни однос код другог послодавца и да на тај начин оствари пуно радно време.

8. Радни однос за обављање послова ван просторија послодавца

Члан 42

Радни однос може да се заснује за обављање послова ван просторија послодавца, односно код куће.

Уговор о раду који се закључује у смислу става 1. овог члана, поред одредаба из члана 33. овог закона, садржи и:

- трајање радног времена према нормативима рада;
- врсту послова и начин организовања рада;
- услове рада и начин вршења надзора над радом запосленог;
- висину зараде за обављени рад и рокове исплате;
- коришћење и употребу средстава за рад запосленог и накнаду за њихову употребу;
- накнаду других трошкова рада и начин њиховог утврђивања;
- друга права и обавезе.

Члан 43

Рад ван просторија послодавца, односно код куће, запослени обавља сам или са члановима своје уже породице, у име и за рачун послодавца.

Члановима уже породице у смислу става 1. овог члана сматрају се брачни друг и деца, родитељи, браћа и сестре запосленог или његовог брачног друга.

Члан 44

Послодавац може да уговори послове ван својих просторија који нису опасни или штетни по здравље запосленог и других лица и не угрожавају животну средину.

9. Радни однос са кућним помоћним особљем

Члан 45

Радни однос може да се заснује за обављање послова кућног помоћног особља.

Уговором о раду из става 1. овог члана може да се уговори исплата дела зараде и у природу.

Исплатом дела зараде у природу сматра се обезбеђивање становања и исхране, односно само обезбеђивање становања или исхране.

Вредност дела давања у природу мора се изразити у новцу.

Најмањи проценат зараде који се обавезно обрачунава и исплаћује у новцу утврђује се уговором о раду и не може бити нижи од 50% од зараде запосленог.

Ако је зарада уговорена делом у новцу, а делом у природу, за време одсуства са рада уз накнаду зараде послодавац је дужан да запосленом накнаду зараде исплаћује у новцу.

Члан 46

Уговор из чл. 42. и 45. овог закона региструје се код надлежног органа локалне самоуправе.

Начин и поступак регистрација уговора о раду за обављање послова ван просторија послодавца и послова кућног помоћног особља прописује министар надлежан за рад (у даљем тексту: министар).

10. Приправници

Члан 47

Послодавац може да заснује радни однос са лицем које први пут заснива радни однос, у својству приправника, за занимање за које је то лице стекло одређену врсту и степен стручне спреме, ако је то као услов за рад на одређеним пословима утврђено законом или правилником.

Одредба става 1. овог члана односи се и на лице које је радило краће од времена утврђеног за приправнички стаж у степену стручне спреме која је услов за рад на тим пословима.

Приправнички стаж траје најдуже годину дана, ако законом није друкчије одређено.

За време приправничког стажа, приправник има право на зараду и сва друга права из радног односа, у складу са законом, општим актом и уговором о раду.

III. УГОВОР О ПРАВИМА И ОБАВЕЗАМА ДИРЕКТОРА

Члан 48

Директор може да заснује радни однос на неодређено или одређено време.

Радни однос заснива се уговором о раду.

Радни однос на одређено време може да траје до истека рока на који је изабран директор, односно до његовог разрешења.

Међусобна права, обавезе и одговорности директора који није засновао радни однос и послодавца уређују се уговором.

Лице које обавља послове директора из става 4. овог члана има право на накнаду за рад која има карактер зараде и друга права, обавезе и одговорности у складу са уговором.

Уговор из ст. 2. и 4. овог члана са директором закључује у име послодавца

управни одбор, а код послодавца код кога није образован управни одбор – орган који је одређен актом послодавца.

IV. ОБРАЗОВАЊЕ, СТРУЧНО ОСПОСОБЉАВАЊЕ И УСАВРШАВАЊЕ

Члан 49

Послодавац је дужан да запосленом омогући образовање, стручно оспособљавање и усавршавање када то захтева потреба процеса рада и увођење новог начина и организације рада.

Запослени је дужан да се у току рада образује, стручно оспособљава и усавршава за рад.

Трошкови образовања, стручно оспособљавања и усавршавања обезбеђују се из средстава послодавца и других извора, у складу са законом и општим актом.

У случају да запослени прекине образовање, стручно оспособљавање или усавршавање, дужан је да послодавцу накнади трошкове, осим ако је то учинио из оправданих разлога.

V. РАДНО ВРЕМЕ

1. Пуно радно време

Члан 50

Пуно радно време износи 40 часова недељно, ако овим законом није друкчије одређено.

Општим актом може да се утврди радно време краће од 40 часова недељно, али не краће од 36 часова недељно.

Запослени из става 2. овог члана остварује сва права из радног односа као да ради са пуним радним временом.

2. Непуно радно време

Члан 51

Непуно радно време, у смислу овог закона, јесте радно време краће од пуног радног времена.

3. Скраћено радно време

Члан 52

Запосленом који ради на нарочито тешким, напорним и за здравље штетним пословима, утврђеним законом или општим актом, на којима и поред примене одговарајућих мера безбедности и заштите живота и здравља на раду, средстава и опреме за личну заштиту на раду постоји повећано штетно дејство на здравље запосленог – скраћује се радно време сразмерно штетном дејству услова рада на здравље и радну способност запосленог, а највише 10 часова недељно (послови са повећаним ризиком).

Скраћено радно време утврђује се на основу стручне анализе, у складу са законом.

Запослени који ради скраћено радно време има сва права из радног односа као да ради са пуним радним временом.

4. Прековремени рад

Члан 53

На захтев послодавца, запослени је дужан да ради дуже од пуног радног времена у случају више силе, изненадног повећања обима посла и у другим случајевима када је неопходно да се у одређеном року заврши посао који није планиран (у даљем тексту: прековремени рад).

Прековремени рад не може да траје дуже од осам часова недељно, нити дуже од четири часа дневно по запосленом.

Члан 54

Дежурство у здравственим установама, као прековремени рад, уређује се посебним законом.

5. Распоред радног времена

Члан 55

Радна недеља траје пет радних дана. Распоред радног времена у оквиру радне недеље утврђује послодавац.

Радни дан, по правилу, траје осам часова.

Члан 56

Послодавац код кога се рад обавља у сменама, ноћу или кад природа посла и организација рада то захтева – радну недељу и распоред радног времена може да организује на други начин.

Послодавац је дужан да обавести запосленог о распореду и промени распоред радног времена најмање седам дана пре промене распоред радног времена.

6. Прерасподела радног времена

Члан 57

Послодавац може да изврши прерасподелу радног времена када то захтева природа делатности, организација рада, боље коришћење средстава рада, рационалније коришћење радног времена и извршење одређеног посла у утврђеним роковима.

Прерасподела радног времена врши се тако да укупно радно време запосленог у периоду од шест месеци у току календарске године у просеку не буде дуже од пуног радног времена.

У случају прерасподеле радног времена, радно време не може да траје дуже од 60 часова недељно.

Члан 58

Прерасподела радног времена не сматра се прековременим радом.

Члан 59

Запосленом који ради у смислу члана 57. овог закона, коришћење дневног и недељног одмора може се одредити на други начин и у другом периоду, под условом да му се дневни и недељни одмор обезбеди у обиму утврђеном законом у року који не може да буде дужи од 30 дана.

У случајевима из става 1. овог члана запослени има право на одмор између два радна дана у трајању од најмање 10 часова непрекидно.

Члан 60

Прерасподела радног времена не може се вршити на пословима на којима је уведено скраћено радно време, у складу са чланом 52. овог закона.

Члан 61

Запослени коме је радни однос престао пре истека времена за које се врши прерасподела радног времена има право да му се часови прековременог рада прерачунају у пуно радно време и признају у пензијски стаж или да му се рачунају као часови рада дужег од пуног радног времена.

7. Ноћни рад и рад у сменама**Члан 62**

Рад који се обавља у времену од 22,00 часа до 6,00 часова наредног дана сматра се радом ноћу.

Запосленом који ради ноћу најмање три часа сваког радног дана или трећину пуног радног времена у току једне радне недеље послодавац је дужан да обезбеди обављање послова у току дана ако би, по мишљењу надлежног здравственог органа, такав рад довео до погоршања његовог здравственог стања.

Послодавац је дужан да пре увођења ноћног рада затражи мишљење министарства надлежног за послове рада, министарства надлежног за послове здравља и синдиката о мерама безбедности и заштите живота и здравља на раду запослених који рад обављају ноћу.

Члан 63

Ако је рад организован у сменама, послодавац је дужан да обезбеди измену смена, тако да запослени не ради непрекидно више од једне радне недеље ноћу.

Запослени може да ради ноћу дуже од једне радне недеље, само уз његову писану сагласност.

VI. ОДМОР И ОДСУСТВА**1. Одмор у току дневног рада****Члан 64**

Запослени који ради пуно радно време има право на одмор у току дневног рада у трајању од најмање 30 минута.

Запослени који ради дуже од четири, а краће од шест часова дневно има право на одмор у току рада у трајању од најмање 15 минута.

Запослени који ради дуже од пуног радног времена, а најмање 10 часова дневно, има право на одмор у току рада у трајању од најмање 45 минута.

Одмор у току дневног рада не може да се користи на почетку и на крају радног времена.

Време одмора из ст. 1-3. овог члана урачунава се у радно време.

Члан 65

Одмор у току дневног рада организује се на начин којим се обезбеђује да се рад не прекида, ако природа посла не дозвољава прекид рада, као и ако се ради са странкама.

Одлуку о распореду коришћења одмора у току дневног рада доноси послодавац.

2. Дневни одмор**Члан 66**

Запослени има право на одмор између два узастопна радна дана у трајању од најмање 12 часова непрекидно, ако овим законом није друкчије одређено.

3. Недељни одмор**Члан 67**

Запослени има право на недељни одмор у трајању од најмање 24 часа непрекидно.

Недељни одмор се, по правилу, користи недељом.

Послодавац може да одреди други дан за коришћење недељног одмора ако природа посла и организација рада то захтева.

Ако је неопходно да запослени ради на дан свог недељног одмора, послодавац је дужан да му обезбеди одмор у трајању од најмање 24 часа непрекидно у току наредне недеље.

4. Годишњи одмор**1) Стицање права на годишњи одмор****Члан 68**

Запослени има право на годишњи одмор у складу са овим законом.

Запослени који први пут заснива радни однос или има прекид радног односа дужи од 30 радних дана стиче право да користи годишњи одмор после шест месеци непрекидног рада.

Под непрекидним радом сматра се и време привремене спречености за рад у смислу прописа о здравственом осигурању и одсуства са рада уз накнаду зараде.

Запослени не може да се одрекне права на годишњи одмор, нити му се то право може ускратити.

2) Дужина годишњег одмора**Члан 69**

У свакој календарској години запослени има право на годишњи одмор у трајању утврђеном општим актом и уговором о раду, а најмање 20 радних дана.

Дужина годишњег одмора утврђује се тако што се законски минимум од 20 радних дана увећава по основу доприноса на раду, услова рада, радног искуства, стручне спреме запосленог и других критеријума утврђених општим актом или уговором о раду.

Члан 70

При утврђивању дужине годишњег одмора радна недеља рачуна се као пет радних дана.

Празници који су нерадни дани у складу са законом, одсуство са рада уз накнаду зараде и привремена спреченост за рад у складу са прописима о здравственом осигурању не урачунавају се у дане годишњег одмора.

Ако је запослени за време коришћења годишњег одмора привремено спречен за

рад у смислу прописа о здравственом осигурању – има право да по истеку те спречености за рад настави коришћење годишњег одмора.

3) Годишњи одмор у случају престанка радног односа**Члан 71**

Послодавац је дужан да запосленом у случају престанка радног односа изда потврду о искоришћеном броју дана годишњег одмора.

4) Сразмерни део годишњег одмора**Члан 72**

Запослени има право на дванаестину годишњег одмора (сразмеран део) за месец дана рада у календарској години:

- ако у календарској години у којој је први пут засновао радни однос нема шест месеци непрекидног рада;
- ако у календарској години није стекао право на годишњи одмор због прекида радног односа у смислу члана 68. став 2. овог закона.

5) Коришћење годишњег одмора у деловима**Члан 73**

Годишњи одмор може да се користи у два дела.

Ако запослени користи годишњи одмор у деловима, први део користи у трајању од најмање три радне недеље у току календарске године, а други део најкасније до 30. јуна наредне године.

Запослени који је испунио услов за стицање права на коришћење годишњег одмора у смислу члана 68. став 2. овог закона, а није у целини или делимично искористио годишњи одмор у календарској години због одсутности са рада ради коришћења породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и посебне неге детета – има право да тај одмор искористи до 30. јуна наредне године.

6) Годишњи одмор наставног и васпитног особља**Члан 74**

Дужина годишњег одмора наставног и васпитног особља у васпитно-образовним установама утврђује се у складу са законом.

7) Распоред коришћења годишњег одмора**Члан 75**

У зависности од потребе посла, послодавац одлучује о времену коришћења годишњег одмора, уз претходну консултацију запосленог.

Решење о коришћењу годишњег одмора запосленом се доставља најкасније 15 дана пре датума одређеног за почетак коришћења годишњег одмора.

Ако послодавац не достави запосленом решење, сматра се да је запосленом ускратило право на годишњи одмор.

Послодавац може да измени време одређено за коришћење годишњег одмора ако то захтевају потребе посла, најкасније пет радних дана пре дана одређеног за коришћење годишњег одмора.

8) Накнада штете

Члан 76

Ако кривицом послодавца запослени не користи годишњи одмор, има право на накнаду штете у висини просечне зараде у претходна три месеца, утврђене општим актом и уговором о раду.

5. Одсуство уз накнаду зараде (плаћено одсуство)

Члан 77

Запослени има право на одсуство са рада уз накнаду зараде (плаћено одсуство) у укупном трајању до седам радних дана у току календарске године, у случају склапања брака, порођаја супруге, теже болести члана уже породице и у другим случајевима утврђеним општим актом и уговором о раду.

Време трајања плаћеног одсуства из става 1. овог члана утврђује се општим актом и уговором о раду.

Поред права на одсуство из става 1. овог члана запослени има право на плаћено одсуство још:

- пет радних дана због смрти члана уже породице;
- два дана за сваки случај добровољног давања крви, изузимајући дан давања крви.

Члановима уже породице у смислу ст. 1. и 3. овог члана сматрају се брачни друг, деца, браћа, сестре, родитељи, усвојилац, усвојеник, старатељ и друга лица која живе у заједничком породичном домаћинству са запосленим.

Општим актом и уговором о раду може да се утврди право на плаћено одсуство у трајању дужем од пет радних дана, у смислу ст. 1. и 3. овог члана.

6. Неплаћено одсуство

Члан 78

Послодавац може запосленом да одбри одсуство без накнаде зараде (неплаћено одсуство).

За време неплаћеног одсуства запосленом мирују права и обавезе из радног односа, ако за поједина права и обавезе законом, општим актом и уговором о раду није друкчије одређено.

7. Мировање радног односа

Члан 79

Запосленом мирују права и обавезе које се стичу на раду и по основу рада, осим права и обавеза за које је законом, општим актом, односно уговором о раду друкчије одређено, ако одсуствује са рада због:

- одласка на одслужење, односно дослужење војног рока;
- упућивања на рад у иностранство од стране послодавца или у оквиру ме-

ђународно-техничке или просветно-културне сарадње, у дипломатска, конзуларна и друга представништва;

- привременог упућивања на рад код другог послодавца у смислу члана 174. овог закона;
- избора, односно именованја на функцију у државном органу, синдикату, политичкој организацији или другу јавну функцију чије вршење захтева да привремено престане да ради код послодавца;
- издржавања казне затвора, односно изречене мере безбедности, васпитне или заштитне мере, у трајању до шест месеци.

Запослени коме мирују права и обавезе из става 1. овог члана има право да се у року од 15 дана од дана одслужења, односно дослужења војног рока, престанка рада у иностранству, односно код другог послодавца, престанка функције, повратка са издржавања казне затвора, односно мере безбедности, васпитне или заштитне мере – врати на рад код послодавца.

Права из ст. 1. и 2. овог члана има и брачни друг запосленог који је упућен на рад у иностранство у оквиру међународно-техничке или просветно-културне сарадње, у дипломатска, конзуларна и друга представништва.

VII. ЗАШТИТА ЗАПОСЛЕНИХ

1. Општа заштита

Члан 80

Запослени има право на безбедност и заштиту живота и здравља на раду, у складу са законом.

Запослени је дужан да поштује прописе о безбедности и заштити живота и здравља на раду како не би угрозио своју безбедност и здравље, као и безбедност и здравље запослених и других лица.

Запослени је дужан да обавести послодавца о свакој врсти потенцијалне опасности која би могла да утиче на безбедност и здравље на раду.

Члан 81

Запослени не може да ради прековремено ако би, по налазу надлежног здравственог органа, такав рад могао да погорша његово здравствено стање.

Запослени са здравственим сметњама, утврђеним од стране надлежног здравственог органа у складу са законом, не може да обавља послове који би изазвали погоршање његовог здравственог стања или последице опасне за његову околину.

Члан 82

На пословима на којима постоји повећана опасност од повређивања, професионалних или других обољења може да ради само запослени који, поред посебних услова утврђених правилником, испуњава и услове за рад у погледу здравственог стања, психофизичких способности и доба живота, у складу са законом.

2. Заштита личних података

Члан 83

Запослени има право увида у документе који садрже личне податке који се чувају код послодавца и право да захтева брисање података који нису од непосредног значаја за послове које обавља, као и исправљање нетачних података.

Лични подаци који се односе на запосленог не могу да буду доступни трећем лицу, осим у случајевима и под условима утврђеним законом или ако је то потребно ради доказивања права и обавеза из радног односа или у вези са радом.

Личне податке запослених може да прикупља, обрађује, користи и доставља трећим лицима само запослени овлашћен од стране директора.

3. Заштита омладине

Члан 84

Запослени млађи од 18 година живота не може да ради на пословима:

- на којима се обавља нарочито тежак физички рад, рад под земљом, под водом или на великој висини;
- који укључују излагање штетном зрачењу или средствима која су отровна, канцерогена или која проузрокују наследна обољења, као и ризик по здравље због хладноће, топлоте, буке или вибрације;
- који би, на основу налаза надлежног здравственог органа, могли штетно и са повећаним ризиком да утичу на његово здравље и живот с обзиром на његове психофизичке способности.

Члан 85

Запослени између навршене 18. и 21. године живота може да ради на пословима из члана 84. тач. 1) и 2) овог закона само на основу налаза надлежног здравственог органа којим се утврђује да такав рад није штетан за његово здравље.

Члан 86

Трошкове лекарског прегледа из члана 84. тачка 3) и члана 85. сноси послодавац.

Члан 87

Пуно радно време запосленог млађег од 18 година живота не може да се утврди у трајању дужем од 35 часова недељно, нити дужем од осам часова дневно.

Члан 88

Забрањен је прековремени рад и прерасподела радног времена запосленог који је млађи од 18 година живота.

Запослени млађи од 18 година живота не може да ради ноћу, осим:

- ако обавља послове у области културе, спорта, уметности и рекламне делатности;
- када је неопходно да се настави рад прекинут услед више силе, под условом да такав рад траје одређено време и да мора да се заврши без одлагања, а послодавац нема на располагању у довољном броју друге пунолетне запослене.

Послодавац је дужан да у случају из става 2. овог члана обезбеди надзор над радом запосленог млађег од 18 година живота од стране пунолетног запосленог.

4. Заштита материнства

Члан 89

Запослена жена за време трудноће не може да ради на пословима који су, по налазу надлежног здравственог органа, штетни за њено здравље и здравље детета, а нарочито на пословима који захтевају подизање терета или на којима постоји штетно зрачење или изложеност екстремним температурама и вибрацијама.

Члан 90

Запослена жена за време прве 32 недеље трудноће не може да ради прековремено и ноћу, ако би такав рад био штетан за њено здравље и здравље детета, на основу налаза надлежног здравственог органа.

Запослена жена за време последњих осам недеља трудноће не може да ради прековремено и ноћу.

Члан 91

Један од родитеља са дететом до три године живота може да ради прековремено, односно ноћу, само уз своју писану сагласност.

Самохрани родитељ који има дете до седам година живота или дете које је тежак инвалид може да ради прековремено, односно ноћу, само уз своју писану сагласност.

Члан 92

Послодавац може да изврши прераподелу радног времена запосленој жени за време трудноће и запосленом родитељу са дететом млађим од три године живота или дететом са тежим степеном психофизичке ометености – само уз писану сагласност запосленог.

Члан 93

Права из чл. 91. и 92. овог закона има и усвојилац, хранитељ, односно старатељ детета.

5. Породиљско одсуство и одсуство са рада ради неге детета

Члан 94

Запослена жена има право на одсуство са рада због трудноће и порођаја (у даљем тексту: породилско одсуство), као и одсуство са рада ради неге детета, у укупном трајању од 365 дана за прво и друго дете, односно две године за треће и четврто дете.

Запослена жена има право да отпочне породилско одсуство на основу налаза надлежног здравственог органа најраније 45 дана, а обавезно 28 дана пре времена одређеног за порођај.

Породилско одсуство траје до навршена три месеца од дана порођаја.

Запослена жена, по истеку породилског одсуства, има право на одсуство са рада ради неге детета до истека 365 дана за прво и друго дете, односно две године

за треће и четврто дете, од дана отпочињања породилског одсуства из става 2. овог члана.

Право на породилско одсуство и одсуство са рада ради неге детета у укупном трајању до две године има и запослена жена која у првом порођају роди троје или више деце, као и запослена жена која има једно или двоје деце, а роди још двоје или више деце.

Отац детета може да користи право из става 3. овог члана у случају кад мајка напусти дете, умре или је из других оправданих разлога спречена да користи то право (издржавање казне затвора, тежа болест и др.). То право отац детета има и када мајка није у радном односу.

Отац детета може да користи право из ст. 4. и 5. овог члана.

За време породилског одсуства и одсуства са рада ради неге детета запослена жена, односно отац детета, има право на накнаду зараде, у складу са законом.

Члан 95

Право да користи породилско одсуство у трајању утврђеном у члану 94. став 3. овог закона има и запослена жена ако се дете роди мртво или умре пре истека породилског одсуства.

6. Одсуство са рада ради посебне неге детета или друге особе

Члан 96

Један од родитеља детета коме је неопходна посебна нега због тешког степена психофизичке ометености, осим за случајеве предвиђене прописима о здравственом осигурању, има право да, по истеку породилског одсуства и одсуства са рада ради неге детета, одсуствује са рада или да ради са половином пуног радног времена, најдуже до навршених пет година живота детета.

Право у смислу става 1. овог члана остварује се на основу мишљења надлежног органа за оцену степена психофизичке ометености детета, у складу са законом.

За време одсуствовања са рада, у смислу става 1. овог члана, запослени има право на накнаду зараде, у складу са законом.

За време рада са половином пуног радног времена, у смислу става 1. овог члана, запослени има право на зараду у складу са законом, општим актом и уговором о раду, а за другу половину пуног радног времена – накнаду зараде у складу са законом.

Услове, поступак и начин остваривања права на одсуство са рада ради посебне неге детета ближе уређује министар надлежан за друштвену бригу о деци.

Члан 97

Хранитељ, односно старатељ детета млађег од пет година живота има право да, ради неге детета, одсуствује са рада осам месеци непрекидно од дана смештаја детета у хранитељску, односно старатељску породицу, а најдуже до навршених пет година живота детета.

Ако је смештај у хранитељску, односно старатељску породицу наступио пре навршена три месеца живота детета, хранитељ,

односно старатељ детета има право да, ради неге детета, одсуствује са рада до навршених 11 месеци живота детета.

Право из ст. 1. и 2. овог члана има и лице коме је, у складу са прописима о усвојењу, упућено дете на прилагођавање пре заснивања усвојења, а по заснивању усвојења – и један од усвојилаца.

За време одсуства са рада ради неге детета, лице које користи право из ст. 1-3. овог члана има право на накнаду зараде у складу са законом.

Члан 98

Родитељ или старатељ, односно лице које се стара о особи оштећеној церебралном парализом, дејном парализом, неком врстом пlegије или оболелој од мишићне дистрофије и осталих тешких обољења, на основу мишљења надлежног здравственог органа, може на свој захтев да ради са скраћеним радним временом, али не краћим од половине пуног радног времена.

Запослени који ради са скраћеним радним временом у смислу става 1. овог члана има право на одговарајућу зараду, сразмерно времену проведеном на раду, у складу са законом, општим актом и уговором о раду.

Члан 99

Права из члана 96. овог закона има и један од усвојилаца, хранитељ, односно старатељ детета, ако је детету, с обзиром на степен психофизичке ометености, потребна посебна нега.

Члан 100

Један од родитеља, усвојилац, хранитељ, односно старатељ има право да одсуствује са рада док дете не наврши три године живота.

За време одсуствовања са рада из става 1. овог члана права и обавезе по основу рада мирују, ако за поједина права законом, општим актом и уговором о раду није друкчије одређено.

7. Заштита инвалида

Члан 101

Запосленом инвалиду рада послодавац је дужан да обезбеди обављање послова према преосталој радној способности.

Запосленом код кога је, у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању, утврђено да постоји опасност од настанка инвалидности на одређеним пословима – послодавац је дужан да обезбеди обављање другог одговарајућег посла.

Члан 102

Послодавац може да откаже уговор о раду запосленом који одбије да прихвати посао у смислу члана 101. овог закона.

8. Обавештење о привременој спречености за рад

Члан 103

Запослени је дужан да, најкасније у року од три дана од дана наступања привремене спречености за рад у смислу прописа о здравственом осигурању, о то-

ме достави послодавцу потврду лекара која садржи и време очекиване спречености за рад.

У случају теже болести, уместо запосленог, потврду послодавцу достављају чланови уже породице или друга лица са којима живи у породичном домаћинству.

Ако запослени живи сам, потврду је дужан да достави у року од три дана од дана престанка разлога због којих није могао да достави потврду.

Лекар је дужан да изда потврду из става 1. овог члана.

Ако послодавац посумња у оправданост разлога за одсуствовање са рада у смислу става 1. овог члана, може да поднесе захтев надлежном здравственом органу ради утврђивања здравствене способности запосленог, у складу са законом.

Начин издавања и садржај потврде о наступању привремене спречености за рад у смислу прописа о здравственом осигурању споразумно прописују министар и министар надлежан за здравље.

VIII. ЗАРАДА, НАКНАДА ЗАРАДЕ И ДРУГА ПРИМАЊА

1. Зарада

Члан 104

Запослени има право на одговарајућу зараду, која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду.

Запосленима се гарантује једнака зарада за исти рад или рад исте вредности који остварују код послодавца.

Под радом исте вредности подразумева се рад за који се захтева исти степен стручне спреме, иста радна способност, одговорност и физички и интелектуални рад.

Одлука послодавца или споразум са запосленим који нису у складу са ставом 2. овог члана – ништави су.

У случају повреде права из става 2. овог члана запослени има право на накнаду штете.

Члан 105

Зарада из члана 104. став 1. овог закона састоји се од зараде за обављени рад и време проведено на раду, зараде по основу доприноса запосленог пословном успеху послодавца (награде, бонуси и сл.) и других примања по основу радног односа, у складу са општим актом и уговором о раду.

Под зарадом у смислу става 1. овог члана сматра се зарада која садржи порез и доприносе који се плаћају из зараде.

Под зарадом у смислу става 1. овог члана сматрају се сва примања из радног односа, осим накнада трошкова запосленог у вези са радом из члана 118. тач. 1) – 4) и других примања из члана 119. и члана 120. тачка 1) овог закона.

2. Зарада за обављени рад и време проведено на раду

Члан 106

Зарада за обављени рад и време проведено на раду састоји се од основне зараде, дела зараде за радни учинак и увећане зараде.

Члан 107

Основна зарада одређује се на основу услова, утврђених правилником, потребних за рад на пословима за које је запослени закључио уговор о раду и времена проведеног на раду.

Радни учинак одређује се на основу квалитета и обима обављеног посла, као и односа запосленог према радним обавезама.

Општим актом утврђују се елементи за обрачун и исплату основне зараде и зараде по основу радног учинка из ст. 1. и 2. овог члана.

Уговором о раду може да се утврди основна зарада у већем износу од основне зараде утврђене на основу елемената из општег акта.

Члан 108

Запослени има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, и то:

- за рад на дан празника који је нерадни дан – најмање 110% од основице;
- за рад ноћу и рад у сменама, ако такав рад није вреднован при утврђивању основне зараде – најмање 26% од основице;
- за прековремени рад – најмање 26% од основице;
- по основу времена проведеног на раду за сваку пуну годину рада остварену у радном односу – 0,5% од основице.

Ако су се истовремено стекли услови по више основа утврђених у ставу 1. овог члана, проценат увећане зараде не може бити нижи од збира процената по сваком од основа увећања.

Општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду.

Основницу за обрачун увећане зараде чини основна зарада утврђена у складу са законом, општим актом и уговором о раду.

Члан 109

Приправник има право на зараду најмање у висини 80% основне зараде за послове за које је закључио уговор о раду, као и на накнаду трошкова и друга примања, у складу са општим актом и уговором о раду.

Члан 110

Зарада се исплаћује у роковима утврђеним општим актом и уговором о раду, најмање једанпут месечно, а најкасније до краја текућег месеца за претходни месец.

Зарада се исплаћује само у новцу, ако законом није друкчије одређено.

3. Минимална зарада

Члан 111

Запослени има право на минималну зараду за стандардни учинак и пуно радно време, односно радно време које се изједначава са пуним радним временом.

Ако послодавац и запослени уговоре минималну зараду из става 1. овог члана, послодавац је дужан да ту зараду исплати запосленом у висини утврђеној одлуком из члана 113. овог закона за месец у којем се врши исплата.

Општим колективним уговором утврђују се услови под којима послодавац и запослени могу уговорити минималну зараду.

Члан 112

Минимална зарада утврђује се одлуком социјално-економског савета основаног за територију Републике Србије (у даљем тексту: Социјално-економски савет).

Ако Социјално-економски савет не донесе одлуку у року од 10 дана од дана почетка преговора, одлуку о висини минималне зараде доноси Влада Републике Србије (у даљем тексту: Влада).

При утврђивању минималне зараде полази се нарочито од: трошкова живота, кретања просечне зараде у Републици Србији, егзистенцијалних и социјалних потреба запосленог и његове породице, стопе незапослености, кретања запослености на тржишту рада и општег нивоа економске развијености Републике Србије.

Минимална зарада утврђује се по радном часу, за период од најмање шест месеци и не може бити нижа од минималне зараде утврђене одлуком из ст. 1. и 2. овог члана за период који претходи периоду за који се утврђује минимална зарада.

Члан 113

Одлука о висини минималне зараде из члана 112. овог закона објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

4. Накнада зараде

Члан 114

Запослени има право на накнаду зараде у висини просечне зараде у претходна три месеца, у складу са општим актом и уговором о раду, за време одсуствовања са рада на дан празника који је нерадни дан, годишњег одмора, плаћеног одсуства, војне вежбе и одазивања на позив државног органа.

Послодавац има право на рефундирање исплаћене накнаде зараде из става 1. овог члана у случају одсуствовања запосленог са рада због војне вежбе или одазивања на позив државног органа, од органа на чији се позив запослени одазвао, ако законом није друкчије одређено.

Члан 115

Запослени има право на накнаду зараде за време одсуствовања са рада због привремене спречености за рад до 30 дана, и то:

- најмање у висини 65% просечне зараде у претходна три месеца пре месеца у којем је наступила привремена спреченост за рад, с тим да не може бити нижа од минималне зараде утврђене у складу са овим законом, ако је спреченост за рад проузрокована болешћу или повредом ван рада, ако законом није друкчије одређено;
- у висини 100% просечне зараде у претходна три месеца пре месеца у којем је наступила привремена спреченост за рад, с тим да не може бити нижа од минималне зараде утврђене у складу са овим законом, ако је спреченост за рад проузрокована повредом на раду или професионал-

ном болешћу, ако законом није друкчије одређено.

Члан 116

Запослени има право на накнаду зараде најмање у висини 60% просечне зараде у претходна три месеца, с тим да не може бити мања од минималне зараде утврђене у складу са овим законом, за време прекида рада до којег је дошло без кривице запосленог, најдуже 45 радних дана у календарској години.

Члан 117

Запослени има право на накнаду зараде у висини утврђеној општим актом и уговором о раду за време прекида рада до кога је дошло наредбом надлежног државног органа или надлежног органа послодавца због необезбеђивања безбедности и заштите живота и здравља на раду, која је услов даљег обављања рада без угрожавања живота и здравља запослених и других лица, и у другим случајевима, у складу са законом.

Општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на накнаду зараде.

5. Накнада трошкова

Члан 118

Запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, и то:

- за долазак и одлазак са рада, у висини цене превозне карте у јавном саобраћају;
- за време проведено на службеном путу у земљи;
- за време проведено на службеном путу у иностранству, најмање у висини утврђеној посебним прописима;
- смештаја и исхране за рад и боравак на терену, ако послодавац није запосленом обезбедио смештај и исхрану без накнаде;
- за исхрану у току рада;
- за регрес за коришћење годишњег одмора.

6. Друга примања

Члан 119

Послодавац је дужан да исплати, у складу са општим актом:

- запосленом отпремнину при одласку у пензију, најмање у висини три просечне зараде;
- запосленом накнаду трошкова погребних услуга у случају смрти члана уже породице, а члановима уже породице у случају смрти запосленог;
- запосленом накнаду штете због повреде на раду или професионалног обољења.

Послодавац може деци запосленог старости до 15 година живота да обезбеди поклон за Божић и Нову годину у вредности до неопорезивог износа који је предвиђен законом којим се уређује порез на доходак грађана.

Под просечном зарадом из става 1. тачка 1) овог члана сматра се просечна зарада у Републици Србији према послед-

њем објављеном податку републичког органа надлежног за статистику.

Члановима уже породице, у смислу става 1. тачка 2) овог члана, сматрају се брачни друг и деца запосленог.

Послодавац може запосленима уплатити премију за добровољно додатно пензијско осигурање, колективно осигурање од последица незгода и колективно осигурање за случај тежих болести и хируршких интервенција, а у циљу спровођења квалитетне додатне социјалне заштите.

Члан 120

Општим актом, односно уговором о раду може да се утврди право на:

- јубиларну награду и солидарну помоћ;
- накнаду за исхрану у току рада;
- регрес за коришћење годишњег одмора и
- друга примања.

7. Обрачун зараде и накнаде зараде

Члан 121

Послодавац је дужан да запосленом приликом сваке исплате зараде и накнаде зараде достави обрачун.

Послодавац је дужан да запосленом достави обрачун и за месец за који није извршио исплату зараде, односно накнаде зараде.

Уз обрачун из става 2. овог члана послодавац је дужан да запосленом достави и обавештење да исплата зараде, односно накнаде зараде, није извршена и разлоге због којих није извршена исплата.

Обрачун зараде, односно накнаде зараде, из става 2. овог члана послодавац је дужан да запосленом достави најдоцније до краја месеца за претходни месец.

8. Евиденција зараде и накнаде зараде

Члан 122

Послодавац је дужан да води месечну евиденцију о заради и накнади зараде.

Евиденција садржи податке о заради, заради по одбитку пореза и доприноса из зараде и одбицима од зараде, за сваког запосленог.

Евиденција не може да садржи непопуњена и брисана места и накнадно уписане податке.

Евиденцију оверава директор, односно предузетник или запослени кога они овласте.

Евиденцију потписује запослени коме је извршена исплата зараде, односно накнаде зараде.

9. Заштита зараде и накнаде зараде

Члан 123

Послодавац може новчано потраживање према запосленом наплатити обустављањем од његове зараде само на основу правноснажне одлуке суда, у случајевима утврђеним законом или уз пристанак запосленог.

На основу правноснажне одлуке суда и у случајевима утврђеним законом послодавац може запосленом да обустави од зараде највише до једне трећине зараде, односно накнаде зараде, ако законом није друкчије одређено.

IX. ПОТРАЖИВАЊА ЗАПОСЛЕНИХ У СЛУЧАЈУ СТЕЧАЈНОГ ПОСТУПКА

Члан 124

Право на исплату неисплаћених потраживања код послодавца над којим је покренут стечајни поступак (у даљем тексту: потраживање), у складу са овим законом, има запослени који је био у радном односу на дан покретања стечајног поступка и лице које је било у радном односу у периоду за који се остварују права утврђена овим законом.

Права из става 1. овог члана остварују се у складу са овим законом, ако нису исплаћена у складу са законом којим се уређује стечајни поступак.

Ако су права из става 1. овог члана делимично исплаћена у складу са законом којим се уређује стечајни поступак, запосленом припада право на разлику до нивоа права утврђених по овом закону.

Члан 125

Запослени има право на исплату:

- зараде и накнаде зараде за време одсутности са рада због привремене спречености за рад по прописима о здравственом осигурању коју је био дужан да исплати послодавац у складу са овим законом, за последњих девет месеци пре покретања стечајног поступка;
- накнаде штете за неискоришћени годишњи одмор кривицом послодавца, за календарску годину у којој је покренут стечајни поступак, ако је то право имао пре покретања стечајног поступка;
- отпремине због одласка у пензију у календарској години у којој је покренут стечајни поступак, ако је право на пензију остварио пре покретања стечајног поступка;
- накнаде штете на основу одлуке суда донете у календарској години у којој је покренут стечајни поступак, због повреде на раду или професионалног обољења, ако је та одлука постала правноснажна пре покретања стечајног поступка.

Запослени има право и на уплату доприноса за обавезно социјално осигурање за исплате из става 1. тачка 1) овог члана, у складу са прописима о обавезном социјалном осигурању.

Члан 126

Зарада и накнада зараде из члана 125. став 1. тачка 1) овог закона исплаћује се у висини минималне зараде.

Накнада штете за неискоришћени годишњи одмор из члана 125. став 1. тачка 2) овог закона исплаћује се у висини минималне зараде.

Отпремнина због одласка у пензију из члана 125. став 1. тачка 3) овог закона исплаћује се у висини три просечне зараде у привреди Републике.

Накнада штете из члана 125. став 1. тачка 4) овог закона исплаћује се у висини накнаде утврђене одлуком суда.

Оснивање Фонда солидарности

Члан 127

За остваривање права из члана 125. овог закона оснива се Фонд солидарности (у даљем тексту: Фонд).

Делатност Фонда је обезбеђивање и исплата потраживања у складу са овим законом.

Фонд има својство правног лица и постоји као јавна служба.

Седиште Фонда је у Београду.

Члан 128

Средства за оснивање и почетак рада Фонда обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Фонд почиње са радом даном уписа у регистар, у складу са законом.

Органи Фонда

Члан 129

Органи Фонда су:

- управни одбор;
- надзорни одбор;
- директор.

Члан 130

Управни одбор Фонда има шест чланова, и то: два представника Владе, два представника репрезентативних синдиката и два представника репрезентативних удружења послодаваца, основаних за територију Републике Србије.

Сваки члан управног одбора Фонда има свог заменика који га замењује у случају одсутности.

Чланове управног одбора Фонда и њихове заменике именује Влада на период од четири године, и то:

- представнике Владе на предлог министра;
- представнике синдиката и удружења послодаваца, на предлог репрезентативних синдиката, односно репрезентативних удружења послодаваца, чланова Социјално-економског савета.

Управни одбор из реда својих чланова бира председника и заменика председника управног одбора.

Члан 131

Начин рада, као и друга питања од значаја за рад управног одбора, уређују се статутом и општим актом Фонда.

Члан 132

Управни одбор:

- доноси статут и друге опште акте Фонда, ако овим законом није друкчије одређено;
- доноси финансијски план и усваја годишњи обрачун Фонда;
- именује директора Фонда;
- обавља друге послове утврђене овим законом и статутом Фонда.

Влада даје сагласност на статут Фонда, финансијски план и годишњи обрачун Фонда и одлуку о именовању директора Фонда.

Управни одбор подноси извештај о пословању Фонда Влади најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину.

Члан 133

Надзорни одбор Фонда има три члана, и то: једног представника Владе, једног представника репрезентативних синдиката и једног представника репрезентативних удружења послодаваца, основаних за територију Републике Србије.

Сваки члан надзорног одбора Фонда има свог заменика, који га замењује у случају одсутности.

Чланове надзорног одбора Фонда и њихове заменике именује Влада на период од четири године, и то:

- представника Владе на предлог министра;
- представнике синдиката и удружења послодаваца, на предлог репрезентативних синдиката и репрезентативних удружења послодаваца, чланова Социјално-економског савета.

Надзорни одбор из реда својих чланова бира председника и заменика председника надзорног одбора.

Члан 134

Надзорни одбор:

- врши надзор над финансијским пословањем Фонда;
- врши увид у спровођење закона и других прописа у вези са финансијским пословањем Фонда;
- врши увид у спровођење одлука управног одбора;
- обавља и друге послове утврђене овим законом и статутом Фонда.

Надзорни одбор подноси извештај о финансијском пословању Фонда Влади најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину.

Члан 135

Директор Фонда:

- организује рад и пословање у Фонду и одговара за законитост рада у Фонду;
- представља и заступа Фонд;
- извршава одлуке управног одбора Фонда;
- доноси акт о организацији и систематизацији послова у Фонду, уз сагласност Владе;
- руководи радом запослених у Фонду;
- врши и друге послове у складу са овим законом и статутом Фонда.

Члан 136

Административно-стручне послове за Фонд обављају запослени у Фонду.

На запослене из става 1. овог члана примењују се прописи о радним односима у државним органима.

Финансирање Фонда

Члан 137

Приходи Фонда су средства из буџета Републике Србије и других извора у складу са законом.

Средства Фонда користе се у складу са овим законом.

Члан 138

Ако се годишњим обрачуном прихода и расхода Фонда утврди да су укупно остварени приходи Фонда већи од остварених расхода, разлика средстава уплаћује се на рачун буџета Републике Србије и распоређује за спровођење програма активне политике запошљавања.

Поступак за остваривање права запослених

Члан 139

Поступак за остваривање права из члана 125. овог закона покрене се на захтев запосленог (у даљем тексту: захтев).

Захтев се подноси Фонду у року од 15 дана од дана достављања правноснажне одлуке којом је утврђено право на потраживање, у складу са законом којим се уређује стечајни поступак.

Члан 140

Захтев се подноси на посебном обрасцу.

Уз захтев запослени доставља:

- уговор о раду, односно други акт о заснивању радног односа, а лице коме је престао радни однос – акт којим је престао радни однос;
- акт којим је утврђено право на потраживање из члана 125. став 1. тачка 1) овог закона, у складу са законом којим се уређује стечајни поступак;
- доказе о постојању потраживања из члана 125. став 1. тач. 2) – 4) овог закона.

Садржај обрасца из става 1. овог члана и осталу документацију коју запослени треба да достави прописује министар.

Члан 141

Стечајни управник, послодавац и запослени дужни су да на захтев Фонда, у року од 15 дана од дана пријема захтева, доставе све податке који су од значаја за доношење решења из члана 142. овог закона.

Члан 142

Управни одбор Фонда одлучује о захтеву решењем.

Против решења може се поднети жалба у року од осам дана од дана достављања решења.

О жалби против решења одлучује министар, у року од 30 дана од дана доношења жалбе.

Решење министра је коначно и против њега се може покренути управни спор.

Члан 143

Права запосленог на потраживања утврђена у члану 125. овог закона неотуђива су, лична и материјална.

Члан 144

Запослени губи право из члана 125. овог закона:

- ако му је потраживање из члана 125. овог закона исплаћено најмање у висини и за време одређено овим зако-

ном, пре извршења решења из члана 142. овог закона;

– ако је дао неистините податке у вези са испуњавањем услова за остваривање права;

– ако није поднео захтев у року из члана 139. ст. 2. и 3. овог закона.

Повраћај неоправдано добијених средстава

Члан 145

Фонд је дужан да од запосленог захтева повраћај средстава, исплаћених у складу са чл. 125. и 126. овог закона, увећаних за законску затезну камату и трошкове поступка, ако су права стечена на основу неистинитих и нетачних података, односно ако запослени није обавестио Фонд о чињеницама које утичу на стицање и остваривање права утврђених овим законом – у року од годину дана од дана сазнања о чињеницама које су основ за повраћај средстава.

Запослени је дужан да у року од 30 дана од дана достављања захтева за повраћај средстава изврши повраћај на жиро рачун Фонда.

Надзор над законитошћу рада

Члан 146

Надзор над законитошћу рада Фонда врши министарство надлежно за рад (у даљем тексту: министарство).

X. ПРАВА ЗАПОСЛЕНИХ КОД ПРОМЕНЕ ПОСЛОДАВЦА

Члан 147

У случају статусне промене, односно промене послодавца, у складу са законом, послодавац следбеник преузима од послодавца претходника општи акт и све уговоре о раду који важе на дан промене послодавца.

Члан 148

Послодавац претходник дужан је да послодавца следбеника потпуно и истинито обавести о правима и обавезама из општег акта и уговора о раду који се преносе.

Члан 149

Послодавац претходник дужан је да о преношењу уговора о раду на послодавца следбеника писменим путем обавести запослене чији се уговор о раду преноси.

Ако запослени одбије пренос уговора о раду или се не изјасни у року од пет радних дана од дана достављања обавештења из става 1. овог члана, послодавац претходник може запосленом да откаже уговор о раду.

Члан 150

Послодавац следбеник дужан је да примењује општи акт послодавца претходника најмање годину дана од дана промене послодавца, осим ако пре истека тог рока:

- истекне време на које је закључен колективни уговор код послодавца претходника;
- код послодавца следбеника буде закључен нови колективни уговор.

Члан 151

Послодавац претходник и послодавац следбеник дужни су да најмање 15 дана пре промене послодавца, обавесте репрезентативни синдикат код послодавца о:

- датуму или предложеном датуму промене послодавца;
- разлозима за промену послодавца;
- правним, економским и социјалним последицама промене послодавца на положај запослених и мерама за њихово ублажавање.

Послодавац претходник и послодавац следбеник дужни су да, најмање 15 дана пре промене послодавца, у сарадњи са репрезентативним синдикатом, предузму мере у циљу ублажавања социјално-економских последица на положај запослених.

Ако код послодавца не постоји репрезентативни синдикат, запослени имају право да буду непосредно обавештени о околностима из става 1. овог члана.

Члан 152

Одредбе чл. 147-151. овог закона примењују се и у случају промене власништва над капиталом привредног друштва или другог правног лица.

XI. ВИШАК ЗАПОСЛЕНИХ

Члан 153

Послодавац је дужан да донесе програм решавања вишка запослених (у даљем тексту: програм), ако утврди да ће због технолошких, економских или организационих промена у оквиру периода од 30 дана доћи до престанка потребе за радом запослених на неодређено време, и то за најмање:

- 10 запослених код послодавца који има у радном односу више од 20, а мање од 100 запослених на неодређено време;
- 10% запослених код послодавца који има у радном односу најмање 100, а највише 300 запослених на неодређено време;
- 30 запослених код послодавца који има у радном односу преко 300 запослених на неодређено време.

Програм је дужан да донесе и послодавац који утврди да ће доћи до престанка потребе за радом најмање 20 запослених у оквиру периода од 90 дана, из разлога наведених у ставу 1. овог члана, без обзира на укупан број запослених код послодавца.

Члан 154

Послодавац је дужан да, пре доношења програма, у сарадњи са репрезентативним синдикатом код послодавца и републичком организацијом надлежном за запошљавање, предузме одговарајуће мере за ново запошљавање вишка запослених.

Члан 155

Програм нарочито садржи:

- разлоге престанка потребе за радом запослених;

– укупан број запослених код послодавца;

– број, квалификациону структуру, године старости и стаж осигурања запослених који су вишак и послове које обављају;

– критеријуме за утврђивање вишка запослених;

– мере за запошљавање: премештај на друге послове, рад код другог послодавца, преквалификација или доквалификација, непуно радно време али не краће од половине пуног радног времена и друге мере;

– средства за решавање социјално-економског положаја вишка запослених;

– рок у коме ће бити отказан уговор о раду.

Послодавац је дужан да предлог програма достави синдикату из члана 154. овог закона и републичкој организацији надлежној за запошљавање, најкасније осам дана од дана утврђивања предлога програма, ради давања мишљења.

Програм доноси управни одбор, а код послодавца код кога није образован управни одбор – директор, односно предузетник.

Члан 156

Синдикат из члана 154. овог закона дужан је да достави мишљење на предлог програма у року од 15 дана од дана достављања предлога програма.

Републичка организација надлежна за запошљавање дужна је да, у року из става 1. овог члана, достави послодавцу предлог мера у циљу да се спрече или на најмању меру смањи број отказа уговора о раду, односно обезбеди преквалификација, доквалификација, самозапошљавање и друге мере за ново запошљавање вишка запослених.

Послодавац је дужан да размотри и узме у обзир предлоге републичке организације надлежне за запошљавање и мишљење синдиката, и да их обавести о свом ставу у року од осам дана.

Члан 157

Критеријум за утврђивање вишка запослених не може да буде одсуствовање запосленог са рада због привремене спречености за рад, трудноће, породилског одсуства, неге детета и посебне неге детета.

Члан 158

Послодавац је дужан да пре отказа уговора о раду, у смислу члана 179. тачка 9) овог закона, запосленом исплати отпремнину у висини утврђеној општим актом или уговором о раду.

Отпремнина не може бити нижа од трећине зараде запосленог за сваку навршену годину рада у радном односу.

Члан 159

Зарадом у смислу члана 158. овог закона сматра се просечна месечна зарада запосленог исплаћена за последња три месеца која претходе месецу у којем се исплаћује отпремнина.

Члан 160

Запослени коме послодавац после исплате отпремнине из члана 158. овог закона откаже уговор о раду због престанка потребе за његовим радом остварује право на новчану накнаду и право на пензијско и инвалидних осигурање и здравствену заштиту, у складу са прописима о запошљавању.

XII. КЛАУЗУЛА ЗАБРАНЕ КОНКУРЕНЦИЈЕ

Члан 161

Уговором о раду могу да се утврде услови које запослени не може да ради у своје име и за свој рачун, као и у име и за рачун другог правног или физичког лица, без сагласности послодавца код кога је у радном односу (у даљем тексту: забрана конкуренције).

Забрана конкуренције може да се утврди само ако постоје услови да запослени радом код послодавца стекне нова, посебно важна технолошка знања, широк круг пословних партнера или да дође до сазнања важних пословних информација и тајни.

Општим актом и уговором о раду утврђује се и територијално важење забране конкуренције, у зависности од врсте посла на који се забрана односи.

Ако запослени прекрши забрану конкуренције, послодавац има право да од запосленог захтева накнаду штете.

Члан 162

Уговором о раду послодавац и запослени могу да уговоре и услове забране конкуренције у смислу члана 161. овог закона по престанку радног односа, у року који не може да буде дужи од две године по престанку радног односа.

Забрана конкуренције из става 1. овог члана може се уговорити ако се послодавац уговором о раду обавезе да ће запосленом исплатити новчану накнаду у уговореној висини.

XIII. НАКНАДА ШТЕТЕ

Члан 163

Запослени је одговоран за штету коју је на раду или у вези с радом, намерно или крајњом непажњом, проузроковао послодавцу, у складу са законом.

Ако штету проузрокује више запослених, сваки запослени је одговоран за део штете коју је проузроковао.

Ако се за запосленог из става 2. овог члана не може утврдити део штете коју је проузроковао, сматра се да су сви запослени подједнако одговорни и штету накнађују у једнаким деловима.

Ако је више запослених проузроковало штету кривичним делом са умисљајем, за штету одговарају солидарно.

Постојање штете, њену висину, околности под којима је настала, ко је штету проузроковао и како се накнађује – утврђује послодавац, у складу са општим актом, односно уговором о раду.

Ако се накнада штете не оствари у складу са одредбама става 5. овог члана, о накнади штете одлучује надлежни суд.

Запослени који је на раду или у вези с радом намерно или крајњом непажњом проузроковао штету трећем лицу, а коју је накнадио послодавац, дужан је да послодавцу накнади износ исплаћене штете.

Члан 164

Ако запослени претрпи повреду или штету на раду или у вези са радом, послодавац је дужан да му накнади штету, у складу са законом и општим актом.

XIV. УДАЉЕЊЕ ЗАПОСЛЕНОГ СА РАДА

Члан 165

Запослени може да буде привремено удаљен са рада:

ако је против њега покренут кривични поступак због кривичног дела учињеног на раду или у вези са радом или ако је учињено повреду радне обавезе која угрожава имовину веће вредности утврђене општим актом или уговором о раду;

ако је природа повреде радне обавезе, односно кршења радне дисциплине, или понашање запосленог такво да не може да настави рад код послодавца пре истека рока из члана 180. став 1. и члана 181. став 2. овог закона.

Члан 166

Запослени коме је одређен притвор удаљује се са рада од првог дана притвора, док притвор траје.

Члан 167

Удаљење из члана 165. овог закона може да траје најдуже три месеца, а по истеку тог периода послодавац је дужан да запосленог врати на рад или да му откаже уговор о раду ако за то постоје оправдани разлози из члана 179. тач. 2) – 4) овог закона.

Члан 168

За време привременог удаљења запосленог са рада у смислу чл. 165. и 166. овог закона, запосленом припада накнада зараде у висини једне четвртине, а ако издржава породицу у висини једне трећине основне зараде.

Накнада зараде за време привременог удаљења са рада у смислу члана 166. овог закона исплаћује се на терет органа који је одредио притвор.

Члан 169

Запосленом за време привременог удаљења са рада, у смислу чл. 165. и 166. овог закона, припада разлика између износа накнаде зараде примљене по основу члана 168. овог закона и пуног износа основне зараде, и то:

- ако кривични поступак против њега буде обустављен правноснажном одлуком, или ако правноснажном одлуком буде ослобођен оптужбе, или је оптужба против њега одбијена, али не због ненадлежности;
- ако запосленом не престане радни однос у смислу члана 179. тач. 2) – 4) овог закона.

Члан 170

Послодавац може запосленом за повреду радне обавезе или непоштовање радне дисциплине у смислу члана 179. тач. 2) и 3) овог закона да, уместо отказа уговора о раду, изрекне меру привременог удаљења са рада без накнаде зараде, ако сматра да постоје олакшавајуће околности или да повреда радне обавезе, односно радне дисциплине, није такве природе да запосленом треба да престане радни однос.

Мера удаљења са рада из става 1. овог члана може да се изрекне у трајању од једног до три радна дана.

XV. ИЗМЕНА УГОВОРА О РАДУ

1. Измена уговорених услова рада

Члан 171

Послодавац може запосленом да понуди измену уговорених услова рада (у даљем тексту: анекс уговора):

- ради премештаја на други одговарајући посао, због потреба процеса и организације рада;
- ради премештаја у друго место рада код истог послодавца, у складу са чланом 173. овог закона;
- ради упућивања на рад на одговарајући посао код другог послодавца, у складу са чланом 174. овог закона;
- ако је запосленом који је вишак обезбедио остваривање права из члана 155. став 1. тачка 5) овог закона;
- из члана 33. став 1. тач. 10), 11) и 12) овог закона;

у другим случајевима утврђеним општим актом и уговором о раду.

Одговарајућим послом у смислу става 1. тач. 1) и 3) овог члана сматра се посао за чије се обављање захтева иста врста и степен стручне спреме који су утврђени уговором о раду.

Члан 172

Уз понуду за закључивање анекса уговора послодавац је дужан да запосленом у писаном облику достави и разлоге за понуду, рок у коме запослени треба да се изјасни о понуди и правне последице које могу да настану одбијањем понуде.

Запослени је дужан да се изјасни о понуди за закључивање анекса уговора у року који одреди послодавац, а који не може бити краћи од осам радних дана.

Сматра се да је запослени одбио понуду за закључивање анекса уговора ако се не изјасни у року из става 2. овог члана.

Ако запослени прихвати понуду за закључивање анекса уговора, задржава право да пред надлежним судом оспорава законитост тог уговора.

2. Премештај у друго место рада

Члан 173

Запослени може да буде премештен у друго место рада:

- ако је делатност послодавца такве природе да се рад обавља у местима ван седишта послодавца, односно његовог организационог дела;

– ако је удаљеност од места у коме запослени ради до места у које се премешта на рад мања од 50 км и ако је организован редован превоз који омогућава благовремени долазак на рад и повратак са рада и обезбеђена накнада трошкова превоза у висини цене превозне карте у јавном саобраћају.

Запослени може да буде премештен у друго место рада ван случајева из става 1. овог члана само уз свој пристанак.

3. Упућивање на рад код другог послодавца

Члан 174

Запослени може да буде привремено упућен на рад код другог послодавца на одговарајући посао ако је привремено престала потреба за његовим радом, дат у закуп пословни простор или закључен уговор о пословној сарадњи, док трају разлози за његово упућивање, а најдуже годину дана.

Запослени може, уз своју сагласност, у случајевима из става 1. овог члана и у другим случајевима утврђеним општим актом или уговором о раду, да буде привремено упућен на рад код другог послодавца и дуже од годину дана, док трају разлози за његово упућивање.

Запослени може да буде привремено упућен у смислу става 1. овог члана у друго место рада ако су испуњени услови из члана 173. став 1. тачка 2) овог закона.

Запослени са послодавцем код кога је упућен на рад закључује уговор о раду на одређено време.

Уговором о раду запосленом се не могу утврдити мања права од права која је имао код послодавца који га је упутио на рад.

По истеку рока на који је упућен на рад код другог послодавца запослени има право да се врати на рад код послодавца који га је упутио.

XVI. ПРЕСТАНАК РАДНОГ ОДНОСА

1. Разлози за престанак радног односа

Члан 175

Радни однос престаје:

- истеком рока за који је заснован;
- кад запослени наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања, ако се послодавац и запослени друкчије не споразумеју;
- споразумом између запосленог и послодавца;
- отказом уговора о раду од стране послодавца или запосленог;
- на захтев родитеља или старатеља запосленог млађег од 18 година живота;
- смрћу запосленог;
- у другим случајевима утврђеним законом.

Члан 176

Запосленом престаје радни однос независно од његове воље и воље послодавца:

– ако је на начин прописан законом утврђено да је код запосленог дошло до губитка радне способности – даном достављања правноснажног решења о утврђивању губитка радне способности;

– ако му је, по одредбама закона, односно правноснажној одлуци суда или другог органа, забрањено да обавља одређене послове, а не може да му се обезбеди обављање других послова – даном достављања правноснажне одлуке;

– ако због издржавања казне затвора мора да буде одсутан са рада у трајању дужем од шест месеци – даном ступања на издржавање казне;

– ако му је изречена мера безбедности, васпитна или заштитна мера у трајању дужем од шест месеци и због тога мора да буде одсутан са рада – даном почетка примењивања те мере;

– у случају престанка рада послодавца, у складу са законом.

2. Споразумни престанак радног односа

Члан 177

Радни однос може да престане на основу писаног споразума послодавца и запосленог.

Пре потписивања споразума, послодавац је дужан да запосленог писаним путем обавести о последицама до којих долази у остваривању права за случај незапослености.

3. Отказ од стране запосленог

Члан 178

Запослени има право да послодавцу откаже уговор о раду.

Отказ уговора о раду запослени доставља послодавцу у писаном облику, најмање 15 дана пре дана који је запослени навео као дан престанка радног односа.

Ако запослени откаже уговор о раду због, од стране послодавца учињене повреде обавеза утврђених законом, општим актом и уговором о раду, запослени има сва права из радног односа, као у случају да му је незаконито престао радни однос.

4. Отказ од стране послодавца

Члан 179

Послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на радну способност запосленог, његово понашање и потребе послодавца, и то:

- ако запослени не остварује резултате рада, односно нема потребна знања и способности за обављање послова на којима ради;
- ако запослени својом кривицом учини повреду радне обавезе утврђене општим актом или уговором о раду;
- ако запослени не поштује радну дисциплину прописану актом послодавца, односно ако је његово понашање такво да не може да настави рад код послодавца;

– ако запослени учини кривично дело на раду или у вези са радом;

– ако се запослени не врати на рад код послодавца у року од 15 дана од дана истека рока за неплаћено одсуство или мировање радног односа у смислу овог закона;

– ако запослени злоупотреби право на одсуство због привремене спречености за рад;

– ако запослени одбије закључење анекса уговора о раду у смислу члана 171. став 1. тач. 1) – 4) овог закона;

– ако запослени одбије закључење анекса уговора о раду у вези са чланом 33. став 1. тачка 10) овог закона;

– ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

Члан 180

Послодавац је дужан да пре отказа уговора о раду у случају из члана 179. тач. 1) – 6) овог закона запосленог писаним путем упозори на постојање разлога за отказ уговора о раду и да му остави рок од најмање пет радних дана од дана достављања упозорења да се изјасни на наводе из упозорења.

У упозорењу из става 1. овог члана послодавац је дужан да наведе основ за давање отказа, чињенице и доказе који указују на то да су се стекли услови за отказ и рок за давање одговора на упозорење.

Ако постоје олакшавајуће околности или ако природа повреде радне обавезе или непоштовање радне дисциплине није довољан разлог за отказ уговора о раду, послодавац може у упозорењу да запосленог обавести да ће му отказати уговор о раду ако поново учини исту или сличну повреду, без поновног упозорења.

Члан 181

Послодавац је дужан да упозорење из члана 180. овог закона достави на мишљење синдикату чији је запослени члан.

Синдикат је дужан да достави мишљење у року од пет радних дана од дана достављања упозорења.

Члан 182

Ако откаже уговор о раду запосленом у случају из члана 179. тачка 9) овог закона, послодавац не може на истим пословима да запосли друго лице у року од шест месеци од дана престанка радног односа.

Ако пре истека рока из става 1. овог члана настане потреба за обављањем истих послова, предност за закључивање уговора о раду има запослени коме је престао радни однос.

Члан 183

Оправданим разлогом за отказ уговора о раду, у смислу члана 179. овог закона, не сматра се:

- привремена спреченост за рад услед болести, несреће на раду или професионалног обољења;
- коришћење породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета;

- одслужење или дослужење војног рока;
- чланство у политичкој организацији, синдикату, пол, језик, национална припадност, социјално порекло, вероисповест, политичко или друго уверење или неко друго лично својство запосленог;
- деловање у својству представника запослених, у складу са овим законом;
- обраћање запосленог синдикату или органима надлежним за заштиту права из радног односа у складу са законом, општим актом и уговором о раду.

5. Поступак у случају отказа

1) Рок застарелости

Члан 184

Отказ уговора о раду из члана 179. тач. 1), 2), 3), 5) и 6) овог закона послодавац може дати запосленом у року од три месеца од дана сазнања за чињенице које су основ за давање отказа, односно у року од шест месеци од дана наступања чињеница које су основ за давање отказа.

Отказ уговора о раду из члана 179. тачка 4) овог закона послодавац може дати запосленом најкасније до истека рока застарелости утврђеног законом за кривично дело.

2) Достављање акта о отказу уговора о раду

Члан 185

Уговор о раду отказује се решењем, у писаном облику, и обавезно садржи образложење и поуку о правном леку.

Решење мора да се достави запосленом лично, у просторијама послодавца, односно на адресу пребивалишта или боравишта запосленог.

Ако послодавац запосленом није могао да достави решење у смислу става 2. овог члана, дужан је да о томе сачини писмену белешку.

У случају из става 3. овог члана решење се објављује на огласној табли послодавца и по истеку осам дана од дана објављивања сматра се достављеним.

Запосленом престаје радни однос даном достављања решења осим ако овим законом или решењем није одређен други рок.

Запослени је дужан да наредног дана од дана пријема решења у писаном облику обавести послодавца ако жели да спор решава пред арбитром у смислу члана 194. овог закона.

3) Обавеза исплате зараде и накнаде зараде

Члан 186

Послодавац је дужан да запосленом, у случају престанка радног односа, исплати све неисплаћене зараде, накнаде зараде и друга примања која је запослени остварио до дана престанка радног односа у складу са општим актом и уговором о раду.

Исплату обавеза из става 1. овог члана, послодавац је дужан да изврши најкасније у року од 30 дана од дана престанка радног односа.

6. Посебна заштита од отказа уговора о раду

Члан 187

За време трудноће, породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета послодавац не може запосленом да откаже уговор о раду.

Запосленом из става 1. овог члана који је засновао радни однос на одређено време може да престане радни однос по истеку рока за који је заснован.

Члан 188

Послодавац не може да откаже уговор о раду, нити на други начин да стави у неповољан положај представника запослених за време обављања функције и годину дана по престанку функције, ако представник запослених поступа у складу са законом, општим актом и уговором о раду, и то:

- члану савета запослених и представнику запослених у управном и надзорном одбору послодавца;
- председнику синдиката код послодавца;
- именованом или изабраном синдикалном представнику.

Ако представник запослених из става 1. овог члана не поступа у складу са законом, општим актом и уговором о раду, послодавац може да му откаже уговор о раду.

Број синдикалних представника који уживају заштиту у смислу става 1. тачка 3) овог члана утврђује се колективним уговором, односно споразумом синдиката са послодавцем, зависно од броја чланова синдиката код послодавца.

Послодавац може уз сагласност министарства да откаже уговор о раду представнику запослених из става 1. овог члана, ако одбије понуђени посао у смислу члана 171. став 1. тачка 4) овог закона.

7. Отказни рок и новчана накнада

Члан 189

Запослени коме је уговор о раду отказан зато што не остварује потребне резултате рада, односно нема потребна знања и способности у смислу члана 179. тачка 1) овог закона, има право и дужност да остане на раду у трајању до 30 дана, (у даљем тексту: отказни рок).

Отказни рок почиње да тече наредног дана од дана достављања решења о отказу уговора о раду.

Трајање отказног рока утврђује се општим актом и уговором о раду.

Запослени може, у споразуму са надлежним органом из члана 192. овог закона, да престане са радом и пре истека отказног рока, с тим што му се за то време обезбеђује накнада зараде у висини утврђеној општим актом и уговором о раду.

Ако је запослени позван на војну вежбу, односно дослужење војног рока до 30 дана, или ако је постао привремено спречен за рад у току времена за које је дужан да остане на раду, на његов захтев, ток тог времена се зауставља и наставља да тече по повратку са вежбе, односно војног рока или по престанку привремене спречености за рад.

Члан 190

У случају отказа из члана 179. тачка 1) овог закона, запосленом престаје радни однос исплатом новчане накнаде и то:

- 1) у висини једне зараде – до две године непрекидног рада код послодавца;
- 2) у висини две зараде – од две до 10 година непрекидног рада код послодавца;
- 3) у висини три зараде – од 10 до 20 година непрекидног рада код послодавца;
- 4) у висини четири зараде преко 20 година непрекидног рада код послодавца.

8. Незаконити отказ

Члан 191

Ако суд донесе правноснажну одлуку којом је утврђено да је запосленом незаконито престао радни однос, запослени има право да се врати на рад, ако то захтева.

Поред враћања на рад, послодавац је дужан да запосленом исплати накнаду штете у висини изгубљене зараде и других примања која му припадају по закону, општем акту и уговору о раду и уплати доприносе за обавезно социјално осигурање.

Накнада штете умањује се за износ прихода које је запослени остварио по основу рада, по престанку радног односа.

XVII. ОСТВАРИВАЊЕ И ЗАШТИТА ПРАВА ЗАПОСЛЕНИХ

Члан 192

О правима, обавезама и одговорностима из радног односа одлучује:

- у правном лицу – директор или запослени кога он овласти;
- код послодавца који нема својство правног лица – предузетник или запослени кога он овласти.

Овлашћење из става 1. овог члана даје се у писаном облику.

Члан 193

Запосленом се у писаном облику доставља решење о остваривању права, обавеза и одговорности, са образложењем и поуком о правном леку, осим у случају из члана 172. овог закона.

Одредбе члана 185. ст. 2 – 4. овог закона односе се и на поступак достављања решења из става 1. овог члана.

Заштита појединачних права

Члан 194

Општим актом и уговором о раду може се предвидети поступак споразумног решавања спорних питања између послодавца и запосленог.

Спорна питања у смислу става 1. овог члана решава арбитар.

Арбитра споразумно одређују стране у спору из реда стручњака у области која је предмет спора.

Рок за покретање поступка пред арбитром јесте три дана од дана достављања решења запосленом.

Арбитар је дужан да донесе одлуку у року од 10 дана од дана подношења захтева за споразумно решавање спорних питања.

За време трајања поступка пред арбитром због отказа уговора о раду, запосленом мирује радни однос.

Ако арбитар у року из става 5. овог члана не донесе одлуку, решење о отказу уговора о раду постаје извршно.

Одлука арбитра је коначна и обавезује послодавца и запосленог.

Члан 195

Против решења којим је повређено право запосленог или кад је запослени сазнао за повреду права, запослени, односно представник синдиката чији је запослени члан ако га запослени овласти, може да покрене спор пред надлежним судом.

Рок за покретање спора јесте 90 дана од дана достављања решења, односно сазнања за повреду права.

Спор пред надлежним судом правноснажно се окончава у року од шест месеци од дана покретања спора.

Рокови застарелости потраживања из радног односа

Члан 196

Сва новчана потраживања из радног односа застаревају у року од три године од дана настанка обавезе.

XVIII. ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

1. Рад ван радног односа

1) Привремени и повремени послови

Члан 197

Послодавац може за обављање послова који су по својој природи такви да не трају дуже од 120 радних дана у календарској години да закључи уговор о обављању привремених и повремених послова са:

- незапосленим лицем;
- запосленим који ради непуно радно време – до пуног радног времена;
- корисником старосне пензије.

Уговор из става 1. овог члана закључује се у писаном облику.

Члан 198

Послодавац може за обављање привремених и повремених послова да закључи уговор са лицем које је члан омладинске или студентске задруге и које није старије од 30 година.

2) Уговор о делу

Члан 199

Послодавац може са одређеним лицем да закључи уговор о делу, ради обављања послова који су ван делатности послодавца, а који имају за предмет самосталну израду или исправку одређене ствари, самостално извршење одређеног физичког или интелектуалног посла.

Уговор о делу може да се закључи и са лицем које обавља уметничку или другу делатност у области културе у складу са законом.

Уговор из става 2. овог члана мора да буде у сагласности са посебним колективним

уговором за лица која самостално обављају делатност у области уметности и културе, ако је такав колективни уговор закључен.

Уговор из става 1. овог члана закључује се у писаном облику.

3) Уговор о заступању или посредовању

Члан 200

Послодавац може да закључи уговор са одређеним лицем ради обављања послова заступања или посредовања.

Уговором о заступању или посредовању утврђује се право на накнаду за заступање или посредовање и друга међусобна права, обавезе и одговорности лица које обавља послове заступања или посредовања и послодавца, у складу са законом.

Уговор из става 1. овог члана закључује се у писаном облику.

4) Уговор о стручном оспособљавању и усавршавању

Члан 201

Уговор о стручном оспособљавању и усавршавању послодавац може да закључи:

- са незапосленим лицем, ради обављања приправничког стажа и полагања стручног испита, кад је то законом, односно правилником предвиђено као посебан услов за самосталан рад у струци;
- са лицем које жели да се стручно усаврши и стекне посебна знања и способности за рад у својој струци, односно да обави специјализацију, за време утврђено програмом усавршавања, односно специјализације.

Послодавац може лицу из става 1. овог члана да обезбеди новчану накнаду и друга права, у складу са законом, општим актом или уговором о стручном оспособљавању и усавршавању.

Новчана накнада из става 2. овог члана не сматра се зарадом у смислу овог закона.

Уговор из става 1. овог члана закључује се у писаном облику.

5) Допунски рад

Члан 202

Запослени који ради са пуним радним временом код послодавца може да закључи уговор о допунском раду са другим послодавцем, а највише до једне трећине пуног радног времена.

Уговором о допунском раду утврђује се право на новчану накнаду и друга права и обавезе по основу рада.

Уговор из става 1. овог члана закључује се у писаном облику.

2. Самозапошљавање

Члан 203

Физичко лице може самостално да обавља делатност као предузетник, у складу са законом.

3. Радна књижица

Члан 204

Запослени има радну књижицу, коју предаје послодавцу приликом заснивања радног односа.

Радна књижица је јавна исправа.

Радну књижицу издаје општинска управа.

Послодавац је дужан да запосленом врати уредно попуњену радну књижицу на дан престанка радног односа.

У радну књижицу забрањено је уносити негативне податке о запосленом.

Садржину радне књижице, начин уношења података у радну књижицу и начин вођења регистра о издатим радним књижицама прописује министар.

XIX. ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗАПОСЛЕНИХ И ПОСЛОДАВАЦА

1. Савет запослених

Члан 205

Запослени код послодавца који има више од 50 запослених могу образовати савет запослених, у складу са законом.

Савет запослених даје мишљење и учествује у одлучивању о економским и социјалним правима запослених, на начин и под условима утврђеним законом и општим актом.

2. Синдикат запослених

Члан 206

Запосленима се јамчи слобода синдикалног организовања и деловања без одобрења, уз упис у регистар.

Члан 207

Запослени приступа синдикату потписивањем приступнице.

Послодавац је дужан да запосленом који је члан синдиката на име синдикалне чланарине одбије износ од зараде на основу његове писмене изјаве и да тај износ уплати на одговарајући рачун синдиката.

Члан 208

Синдикат је дужан да достави послодавцу акт о упису у регистар синдиката и одлуку о избору председника и чланова органа синдиката, у року од осам дана од дана достављања акта о упису синдиката у регистар, односно од дана избора органа синдиката.

Члан 209

Синдикат има право да буде обавештен од стране послодавца о економским и радно-социјалним питањима од значаја за положај запослених, односно чланова синдиката.

Члан 210

Послодавац је дужан да синдикату обезбеди техничко-просторне услове и приступ подацима и информацијама неопходним за обављање синдикалних активности.

Техничко-просторни услови за обављање активности синдиката утврђују се колективним уговором или споразумом послодавца и синдиката.

Члан 211

Овлашћени представник синдиката има право на плаћено одсуство ради обављања синдикалне функције, у складу са колективним уговором или споразумом послодавца и синдиката, сразмерно броју чланова синдиката.

Ако колективни уговор или споразум из става 1. овог члана није закључен, овлашћени представник синдиката за обављање синдикалне функције има право:

- на 40 плаћених часова рада месечно ако синдикат има најмање 200 чланова и по један час месечно за сваких следећих 100 чланова;
- на сразмерно мање плаћених часова ако синдикат има мање од 200 чланова.

Колективним уговором или споразумом из става 1. овог члана може се утврдити да овлашћени представник синдиката у потпуности буде ослобођен обављања послова за које је закључио уговор о раду.

Ако колективни уговор или споразум из става 1. овог члана није закључен, председник подружнице и члан органа синдиката имају право на 50% плаћених часова из става 2. овог члана.

Члан 212

Синдикални представник овлашћен за колективно преговарање, односно одређен за члана одбора за колективно преговарање, има право на плаћено одсуство за време преговарања.

Члан 213

Синдикални представник који је одређен да заступа запосленог у радном спору са послодавцем пред арбитром или суду има право на плаћено одсуство са рада за време заступања.

Члан 214

Синдикални представник који одсуствује са рада у складу са чл. 211 – 213. овог закона има право на накнаду зараде најмање у висини основне зараде у складу са општим актом и уговором о раду.

Накнаду зараде из става 1. овог члана плаћа послодавац.

3. Оснивање синдиката и удружења послодавца**Члан 215**

Синдикат, у смислу члана 6. овог закона, може да се оснује у складу са општим актом синдиката.

Члан 216

Удружење послодавца могу да оснују послодавци који запошљавају најмање 5% запослених у односу на укупан број запослених у одређеној грани, групи, подгрупи или делатности, односно на територији одређене територијалне јединице.

Члан 217

Синдикат и удружење послодавца уписују се у регистар у складу са законом и другим прописом.

Начин уписа у регистар синдиката и удружења послодавца прописује министар.

4. Репрезентативност синдиката**Члан 218**

Синдикат се сматра репрезентативним:

- ако је основан и делује на начелима слободе синдикалног организовања и деловања;
- ако је независан од државних органа и послодавца;
- ако се финансира претежно из чланарине и других сопствених извора;
- ако има потребан број чланова на основу приступница у складу са чл. 219. и 220. овог закона;
- ако је уписан у регистар у складу са законом и другим прописом.

Приликом утврђивања репрезентативности на основу броја чланова, приоритет има последња потписана приступница синдикату.

Члан 219

Репрезентативним синдикатом код послодавца сматра се синдикат који испуњава услове из члана 218. овог закона и у који је учлањено најмање 15% запослених од укупног броја запослених код послодавца.

Репрезентативним синдикатом код послодавца сматра се и синдикат у грани, групи, подгрупи или делатности у који је непосредно учлањено најмање 15% запослених код тог послодавца.

Члан 220

Репрезентативним синдикатом за територију Републике Србије, односно јединице територијалне аутономије или локалне самоуправе, односно за грану, групу, подгрупу или делатност, сматра се синдикат који испуњава услове из члана 218. овог закона и у који је учлањено најмање 10% запослених од укупног броја запослених у грани, групи, подгрупи или делатности, односно на територији одређене територијалне јединице.

5. Репрезентативност удружења послодавца**Члан 221**

Удружење послодавца сматра се репрезентативним:

- ако је уписано у регистар у складу са законом;
- ако има потребан број запослених код послодавца – чланова удружења послодавца, у складу са чланом 222. овог закона.

Члан 222

Репрезентативним удружењем послодавца, у смислу овог закона, сматра се удружење послодавца у које је учлањено 10% послодавца од укупног броја послодавца у грани, групи, подгрупи или делатности, односно на територији одређене територијалне јединице, под условом да ти послодавци запошљавају најмање 15% од укупног броја запослених у грани, групи, подгрупи или делатности, односно на територији одређене територијалне јединице.

6. Утврђивање репрезентативности**синдиката и удружења послодавца****1) Орган надлежан за утврђивање репрезентативности****Члан 223**

Репрезентативност синдиката код послодавца утврђује послодавац у присуству представника заинтересованих синдиката, у складу са овим законом.

Синдикат може да поднесе захтев за утврђивање репрезентативности Одбору за утврђивање репрезентативности синдиката и удружења послодавца (у даљем тексту: Одбор):

- ако му није утврђена репрезентативност у смислу става 1. овог члана у року од 15 дана од дана подношења захтева;
- ако сматра да репрезентативност синдиката није утврђена у складу са овим законом.

Члан 224

Репрезентативност синдиката за територију Републике Србије, односно јединице територијалне аутономије или локалне самоуправе, односно у грани, групи, подгрупи или делатности, и репрезентативност удружења послодавца – утврђује министар, на предлог Одбора, у складу са овим законом.

Члан 225

Одбор чине по три представника Владе, синдиката и удружења послодавца, који се именују на четири године.

Представнике Владе именује Влада на предлог министра, а представнике синдиката и удружења послодавца именују синдикати и удружења послодавца – чланови Социјално-економског савета.

Административно-стручне послове за Одбор обавља министарство.

2) Захтев за утврђивање репрезентативности**Члан 226**

Захтев за утврђивање репрезентативности (у даљем тексту: захтев) у смислу члана 223. став 1. овог закона синдикат подноси послодавцу.

Уз захтев се подноси доказ о испуњењу услова репрезентативности из члана 218. став 1. тач. 4) и 5) и члана 219. овог закона.

Члан 227

Захтев за утврђивање репрезентативности у смислу члана 223. став 2. и члана 224. овог закона синдикат, односно удружење послодавца, подноси Одбору.

Уз захтев се подноси доказ о испуњењу услова репрезентативности из члана 218. став 1. тач. 4) и 5) и чл. 219 – 222. овог закона, а за синдикат код послодавца и доказ о испуњености услова из члана 223. став 2. овог закона.

Уз захтев се доставља изјава лица овлашћеног за заступање и представљање синдиката, односно удружења послодавца, о броју чланова.

Укупан број запослених и послодавца на територији одређене територијалне јединице, у грани, групи, подгрупи или делатно-

сти утврђује се на основу података органа надлежног за статистику, односно другог органа који води одговарајућу евиденцију.

Укупан број запослених код послодавца утврђује се на основу потврде послодавца.

Послодавац је дужан да изда потврду о броју запослених на захтев синдиката.

3) Поступак по захтеву

Члан 228

У поступку утврђивања репрезентативности синдиката код послодавца учествују и представници синдиката основаних код послодавца.

О захтеву из члана 226. овог закона послодавац одлучује решењем на основу поднетих доказа о испуњавању услова репрезентативности, у року од 15 дана од дана подношења захтева.

Члан 229

Одбор утврђује да ли су захтев и докази поднети у складу са чланом 227. овог закона.

Подносилац захтева дужан је да на захтев Одбора достави и приступнице синдикату, односно споразуме и друге доказе о приступању послодавца удружењу послодавца.

Подносилац захтева дужан је да у року од 15 дана отклони недостатке, ако уз захтев нису поднети докази из члана 227. овог закона.

Захтев се сматра уредним и благовременим ако подносилац захтева отклони недостатке у року утврђеном у ставу 3. овог члана.

Члан 230

Министар на предлог Одбора доноси закључак о одбацивању захтева:

- ако је синдикат код послодавца поднео захтев пре подношења захтева за утврђивање репрезентативности послодавцу, односно пре истека рока из члана 223. став 2. тачка 1) овог закона;
- ако подносилац захтева не отклони недостатке у року утврђеном у члану 229. став 3. овог закона.

Члан 231

Министар доноси решење о утврђивању репрезентативности синдиката, односно удружења послодавца, на предлог Одбора, ако су испуњени услови утврђени овим законом.

Решење из става 1. овог члана доноси се у року од 15 дана од дана подношења захтева, односно од дана отклањања недостатака у смислу члана 229. став 3. овог закона.

Министар доноси решење о одбијању захтева, на предлог Одбора, ако синдикат, односно удружење послодавца, не испуњава услове репрезентативности утврђене овим законом.

Против решења из ст. 1. и 3. овог члана може се покренути управни спор.

Члан 232

Министар може да захтева од Одбора преиспитивање предлога о утврђивању репрезентативности, у року од осам дана од дана достављања предлога, ако оцени да нису утврђене све чињенице битне за утврђивање репрезентативности.

Одбор је дужан да се изјасни о захтеву из става 1. овог члана и достави коначан предлог министру у року од три дана од дана достављања захтева за преиспитивање предлога Одбора.

Министар је дужан да поступи по предлогу из става 2. овог члана и донесе решење у смислу члана 231. овог закона.

4) Преиспитивање утврђене репрезентативности

Члан 233

Синдикат, послодавци и удружење послодавца могу поднети захтев за преиспитивање утврђене репрезентативности по истеку рока од три године од дана доношења решења из члана 228. став 2, члана 231. став 1. и члана 232. став 3. овог закона.

Преиспитивање репрезентативности синдиката код послодавца, утврђене решењем послодавца, може се покренути на иницијативу послодавца, односно на захтев другог синдиката код тог послодавца.

Захтев за преиспитивање репрезентативности синдиката код послодавца утврђене решењем министра може поднети послодавац код кога је основан синдикат чија се репрезентативност преиспитује или други синдикат код тог послодавца.

Захтев за преиспитивање репрезентативности синдиката из члана 220. овог закона може да поднесе синдикат основан за територијалну јединицу, односно грану, групу, подгрупу или делатност за коју је основан синдикат чија се репрезентативност преиспитује.

Захтев за преиспитивање репрезентативности удружења послодавца из члана 222. овог закона може да поднесе удружење послодавца основано за грану, групу, подгрупу или делатност, односно територијалну јединицу за коју је основано удружење послодавца чија се репрезентативност преиспитује.

Члан 234

Захтев из члана 233. став 2. овог закона подноси се послодавцу код кога је основан синдикат чија се репрезентативност преиспитује.

Захтев и иницијатива из члана 233. став 2. садрже назив синдиката, број акта о регистрацији, разлоге због којих се захтева преиспитивање репрезентативности и навођење доказа који на то указују.

Послодавац је дужан да у року од осам дана од дана пријема захтева из става 1. овог члана, односно покретања иницијативе из става 2. овог члана, о томе обавести синдикат чија се репрезентативност преиспитује и затражи да достави доказе о испуњавању услова репрезентативности у складу са овим законом.

Синдикат је дужан да у року од осам дана од дана пријема обавештења из става 3. овог члана достави послодавцу доказе о испуњавању услова репрезентативности.

Члан 235

Захтев из члана 233. ст. 3-5. овог закона подноси се Одбору и садржи назив синдиката, односно удружења послодавца, ниво оснивања, број акта о регистрацији, разлоге због којих се захтева

преиспитивање репрезентативности и навођење доказа који на то указују.

Одбор је дужан да у року од осам дана од дана пријема захтева из става 1. овог члана о томе обавести синдикат, односно удружење послодавца, чија се репрезентативност преиспитује и затражи да доставе доказе о испуњавању услова репрезентативности у складу са овим законом.

Синдикат, односно удружење послодавца, дужни су да, у року од 15 дана од дана пријема обавештења из става 2. овог члана, доставе Одбору доказе о испуњавању услова репрезентативности.

Члан 236

Поступак за преиспитивање репрезентативности синдиката, односно удружења послодавца, води се у складу са одредбама чл. 228. – 232. овог закона.

Члан 237

Решење о репрезентативности и решење о губитку репрезентативности синдиката за одређену грану, групу, подгрупу или делатност, односно за територијалну јединицу, као и решење о утврђивању репрезентативности и решење о губитку репрезентативности удружења послодавца, објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије“.

7. Правна и пословна способност синдиката и удружења послодавца

Члан 238

Синдикат и удружење послодавца стичу својство правног лица даном уписа у регистар, у складу са законом и другим прописом.

Члан 239

Синдикат, односно удружење послодавца, коме је утврђена репрезентативност у складу са овим законом, има:

- право на колективно преговарање и закључивање колективног уговора на одговарајућем нивоу;
- право на учешће у решавању колективних радних спорова;
- право на учешће у раду трипартићних и мултипартићних тела на одговарајућем нивоу;
- друга права, у складу са законом.

XX. КОЛЕКТИВНИ УГОВОРИ

1. Предмет и облик колективног уговора

Члан 240

Колективним уговором, у складу са законом и другим прописом, уређују се права, обавезе и одговорности из радног односа, поступак измена и допуна колективног уговора, међусобни односи учесника колективног уговора и друга питања од значаја за запосленог и послодавца.

Колективни уговор закључује се у писаном облику.

2. Врсте колективних уговора

Члан 241

Колективни уговор може да се закључи као општи, посебан, и код послодавца.

Члан 242

Општи колективни уговор и посебан колективни уговор за одређену грану, групу, подгрупу или делатност закључују се за територију Републике Србије.

Члан 243

Посебан колективни уговор закључује се за територију јединице територијалне аутономије или локалне самоуправе.

3. Учесници у закључивању колективног уговора

Члан 244

Општи колективни уговор закључују репрезентативно удружење послодавца и репрезентативни синдикат основани за територију Републике Србије.

Члан 245

Посебан колективни уговор за грану, групу, подгрупу или делатност закључују репрезентативно удружење послодавца и репрезентативни синдикат основани за грану, групу, подгрупу или делатност.

Посебан колективни уговор за територију јединице територијалне аутономије и локалне самоуправе закључују репрезентативно удружење послодавца и репрезентативни синдикат основани за територијалну јединицу за коју се закључује колективни уговор.

Члан 246

Посебан колективни уговор за јавна предузећа и јавне службе закључују оснивач, односно орган који он овласти, и репрезентативни синдикат.

Посебан колективни уговор за лица која самостално обављају делатност у области уметности или културе (самостални уметници) закључују репрезентативно удружење послодавца и репрезентативни синдикат.

Посебан колективни уговор за спортисте, тренере и стручњаке у спорту закључују репрезентативно удружење за спортску делатност у физичкој култури и репрезентативни синдикат.

Члан 247

Колективни уговор код послодавца за јавна предузећа и јавне службе закључују оснивач, односно орган који он овласти, репрезентативни синдикат код послодавца и послодавца. У име послодавца колективни уговор потписује директор.

Члан 248

Колективни уговор код послодавца закључују послодавац и репрезентативни синдикат код послодавца. У име послодавца колективни уговор потписује директор, односно предузетник.

Члан 249

Ако ниједан од синдиката, односно ниједно од удружења послодавца, не испуњава услове репрезентативности у смислу овог закона, синдикати односно удружења послодавца могу закључити споразум о удруживању, ради испуњења услова репрезентативности утврђених овим законом и учествовања у закључивању колективног уговора.

Члан 250

Ако код послодавца није основан синдикат, зарада, накнада зараде и друга примања запослених могу да се уреде споразумом.

Споразум се сматра закљученим када га потпишу директор, односно предузетник и представник савета запослених или запослени који је добио овлашћење од најмање 50% од укупног броја запослених код послодавца.

Споразум престаје да важи даном ступања на снагу колективног уговора.

4. Преговарање и закључивање колективног уговора

Члан 251

Ако у закључивању колективног уговора учествује више репрезентативних синдиката или репрезентативних удружења послодавца, односно синдикати или удружења послодавца који су закључили споразум о удруживању из члана 249. овог закона, образује се одбор за преговоре.

Чланове одбора из става 1. овог члана одређују синдикати, односно удружења послодавца, сразмерно броју чланова.

Члан 252

У поступку преговарања ради закључивања колективног уговора код послодавца репрезентативни синдикат је дужан да сарађује са синдикатом у који је учлањено најмање 10% запослених код послодавца, ради изражавања интереса запослених који су учлањени у тај синдикат.

Члан 253

Представници синдиката и послодавца, односно удружења послодавца, који учествују у преговарању за закључивање колективног уговора и закључују колективни уговор морају да имају овлашћење својих органа.

Члан 254

Учесници у закључивању колективног уговора дужни су да преговарају.

Ако се у току преговора не постигне сагласност за закључивање колективног уговора у року од 45 дана од дана започињања преговора, учесници могу да образују арбитражу за решавање спорних питања.

За делатности од општег интереса, спорови у закључивању, измени и допуни и примени колективних уговора решавају се у складу са законом.

Члан 255

Састав, начин рада и дејство одлуке арбитраже споразумно утврђују учесници у закључивању колективног уговора.

Рок за доношење одлуке не може бити дужи од 15 дана од дана образовања арбитраже.

5. Примена колективних уговора

Члан 256

Општи и посебан колективни уговор непосредно се примењују и обавезују све послодавце који су у време закључивања колективног уговора чланови удружења послодавца – учесника колективног уговора.

Колективни уговор из става 1. овог члана обавезује и послодавце који су накнадно постали чланови удружења послодавца – учесника колективног уговора, од дана приступања удружењу послодавца.

Колективни уговор обавезује послодавце из ст. 1. и 2. овог члана шест месеци након иступања из удружења послодавца – учесника колективног уговора.

Члан 257

Министар може да одлучи да се колективни уговор или поједине његове одредбе примењују и на послодавце који нису чланови удружења послодавца – учесника колективног уговора.

Одлуку из става 1. овог члана министар може донети ако постоји оправдани интерес, а нарочито:

- ради остваривања економске и социјалне политике у Републици Србији, у циљу обезбеђивања једнаких услова рада који представљају минимум права запослених из рада и по основу рада;
- да би се ублажиле разлике у зарадама у одређеној грани, групи, подгрупи или делатности које битно утичу на социјални и економски положај запослених што има за последицу нелегалну конкуренцију, под условом да колективни уговор чије се дејство проширује обавезује послодавце који запошљавају најмање 30% запослених у одређеној грани, групи, подгрупи или делатности.

Одлуку из става 2. овог члана министар доноси на захтев једног од учесника у закључивању колективног уговора чије се дејство проширује, а по прибављеном мишљењу Социјално-економског савета.

Члан 258

Министар може, на захтев послодавца или удружења послодавца, да одлучи да се колективни уговор из члана 257. овог закона у делу који се односи на зараде и накнаде зараде не примењује на поједине послодавце или удружења послодавца.

Послодавац, односно удружење послодавца, могу да поднесу захтев за изумимање од примене колективног уговора са проширеним дејством, ако због финансијско-пословних резултата нису у могућности да примене колективни уговор.

Уз захтев из става 2. овог члана послодавац или удружење послодавца дужни су да доставе доказе о разлозима за изумимање од примене колективног уговора са проширеним дејством.

Члан 259

Одлуку о изумимању од примене колективног уговора министар доноси по

прибављеном мишљењу Социјално-економског савета.

Члан 260

Министар може ставити ван снаге одлуку о проширењу дејства колективног уговора и одлуку о изузимању од примене колективног уговора, ако престану да постоје разлози из члана 257. став 2. и члана 258. став 2. овог закона.

Одлука из става 1. овог члана доноси се по поступку за доношење одлуке о проширеном дејству колективног уговора, односно одлуке о изузимању од примене колективног уговора.

Одлука из чл. 257. и 259. овог закона престаје да важи престанком важења колективног уговора, односно појединих његових одредаба, чије је дејство проширено, односно изузето.

Члан 261

Одлука из чл. 257, 259. и 260. овог закона објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Члан 262

Колективни уговор код послодавца обавезује и запослене код послодавца који нису чланови синдиката – потписника колективног уговора.

6. Важење и отказ колективног уговора

Члан 263

Колективни уговор се закључује на период до три године.

По истеку рока из става 1. овог члана, колективни уговор престаје да важи, ако се учесници колективног уговора друкчије не споразумеју најкасније 30 дана пре истека важења колективног уговора.

Члан 264

Важење колективног уговора пре истека рока из члана 263. овог закона, може престати споразумом свих учесника или отказом, на начин утврђен тим уговором.

У случају отказа, колективни уговор се примењује најдуже шест месеци од дана подношења отказа, с тим што су учесници дужни да поступак преговарања започну најкасније у року од 15 дана од дана подношења отказа.

7. Решавање спорова

Члан 265

Спорна питања у примени колективних уговора може да решава арбитража коју образују учесници колективног уговора, у року од 15 дана од дана настанка спора.

Одлука арбитраже о спорном питању обавезује учеснике.

Састав и начин рада арбитраже уређује се колективним уговором.

Учесници у закључивању колективног уговора могу пред надлежним судом да остваре заштиту права утврђених колективним уговором.

8. Регистрација колективних

уговора

Члан 266

Општи и посебан колективни уговор, као и њихове измене, односно допуне, региструју се код министарства.

Садржину и поступак регистрације колективних уговора прописује министар.

9. Објављивање колективног уговора

Члан 267

Општи и посебан колективни уговор објављују се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Начин објављивања других колективних уговора утврђује се тим колективним уговорима.

XXI. НАДЗОР

Члан 268

Надзор над применом овог закона, других прописа о радним односима, општих аката и уговора о раду, којима се уређују права, обавезе и одговорности запослених врши инспекција рада.

Члан 269

У вршењу инспекцијског надзора, инспектор рада је овлашћен да решењем наложи послодавцу да у одређеном року отклони утврђене повреде закона, општег акта и уговора о раду.

Послодавац је дужан да, најкасније у року од 15 дана од дана истека рока за отклањање утврђене повреде, обавести инспекцију рада о извршењу решења.

Члан 270

Инспектор рада поднеће захтев за покретање прекршајног поступка ако нађе да је послодавац, односно директор или предузетник, повредом закона или других прописа којима се уређују радни односи извршио прекршај.

Члан 271

Ако инспектор рада нађе да је решењем послодавца о отказу уговора о раду очигледно повређено право запосленог, а запослени је повео радни спор, на захтев запосленог одложиће својим решењем извршење тог решења – до доношења правноснажне одлуке суда.

Запослени може поднети захтев из става 1. овог члана у року од 30 дана од дана покретања радног спора.

Инспектор рада је дужан да донесе решење о одлагању извршења решења послодавца о отказу уговора о раду у року од 15 дана од дана подношења захтева запосленог, ако су испуњени услови из ст. 1. и 2. овог члана.

Члан 272

Против решења инспектора рада може се изјавити жалба министру у року од осам дана од дана достављања решења.

Жалба на решење из члана 271. овог закона не одлаже извршење решења.

Министар је дужан да у року од 15 дана од дана пријема жалбе одлучи по жалби.

Против коначног решења из члана 271. став 1. овог закона не може да се покрене управни спор.

XXII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 273

Новчаном казном од 800.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај послодавац са својством правног лица:

- ако прекрши забрану дискриминације у смислу овог закона (чл. 18 – 21);
- ако са лицем које ради није закључио уговор о раду или други уговор у смислу овог закона (члан 33. и чл. 197 – 202);
- ако запосленом није доставио фотокопију пријаве на обавезно социјално осигурање (члан 35);
- ако није исплатио зараду, односно минималну зараду (чл. 104. и 111);
- ако није исплатио зараду у новцу, осим у случају из члана 45. овог закона (члан 110);
- ако није донео програм решавања вишка запослених (члан 153);
- ако запосленом откаже уговор о раду супротно одредбама овог закона (чл. 179 – 181. и чл. 187. и 188);
- ако до дана престанка радног односа запосленом не изврши исплату свих доспелих зарада, накнада зарада и других примања (члан 186);
- ако не поступи по решењу инспектора рада у складу са одредбама овог закона (члан 271);
- ако спречава инспектора рада у вршењу инспекцијског надзора, односно на други начин онемогућава вршење инспекцијског надзора.

Новчаном казном од 400.000 до 500.000 динара за прекршај из става 1. овог члана казниће се предузетник.

Новчаном казном од 40.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у правном лицу.

Ако се извршењем прекршаја из става 1. овог члана нанесе материјална штета запосленом или другом физичком или правном лицу, послодавцу се може изрећи и заштитна мера – забрана вршења делатности, у складу са законом.

Члан 274

Новчаном казном од 600.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај послодавац са својством правног лица:

- ако позове на одговорност представника запослених који поступа у складу са законом и колективним уговором (члан 13);
- ако заснује радни однос са лицем млађим од 18 година живота супротно одредбама овог закона (члан 25);
- ако није регистровао уговор о раду код надлежног органа локалне самоуправе у складу са одредбама овог закона (члан 46);
- ако запосленом одреди прековремен рад супротно одредбама овог закона (члан 53);
- ако је извршио прераспodelу радног времена супротно одредбама овог закона (чл. 57, 59. и 60);

- ако запосленом који ради ноћу не обезбеди обављање послова у току дана супротно одредбама овог закона (члан 62);
- ако запосленом који ради у сменама не обезбеди измену смена супротно одредбама овог закона (члан 63);
- ако запосленом млађем од 18 година живота одреди да ради супротно одредбама овог закона (чл. 84, 87. и 88);
- ако запосленом између навршене 18. и 21. године живота одреди да ради супротно одредбама овог закона (члан 85);
- ако не обезбеди заштиту материнства, као и права по основу неге детета и посебне неге детета или друге особе у складу са одредбама овог закона (чл. 89 – 100);
- ако запосленом не исплати накнаду зараде, накнаду трошкова, односно друго примање у складу са одредбама овог закона (чл. 114 – 120);
- ако запосленом не достави обрачун зараде у складу са одредбама овог закона (члан 121);
- ако не води месечну евиденцију о заради и накнади зараде у складу са одредбама овог закона (члан 122);
- ако запосленом ускрати права из радног односа супротно одредбама овог закона (члан 147);
- ако донесе одлуку о удаљењу запосленог супротно одредбама овог закона или ако запосленог удаљи са рада дуже од рока прописаног овим законом (чл. 165 – 170);
- ако запосленом понуди закључивање анекса уговора супротно одредбама овог закона (чл. 171 – 174);
- ако одлучи о појединачном праву, обавези или одговорности запосленог а не донесе решење или га не достави запосленом у складу са одредбама овог закона (члан 193);
- ако не поступи по решењу инспектора рада у складу са одредбама овог закона (члан 269).

Новчаном казном од 300.000 до 500.000 динара за прекршај из става 1. овог члана казниће се предузетник.

Новчаном казном од 30.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у правном лицу.

Члан 275

Новчаном казном од 400.000 до 600.000 динара казниће се за прекршај послодавац са својством правног лица:

- ако запосленом ускрати право на годишњи одмор (члан 68. и члан 75. став 3);
- ако запосленом који је остварио право на мировање радног односа ускрати право да се врати на рад (члан 79);
- ако запосленом не обезбеди обављање послова према преосталој радној способности, односно другог одговарајућег посла (члан 101).

Новчаном казном од 100.000 до 300.000 динара за прекршај из става 1. овог члана казниће се предузетник.

Новчаном казном од 20.000 до 40.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у правном лицу.

Члан 276

Новчаном казном од 20.000 динара казниће се на лицу места послодавац са својством правног лица и предузетник:

- 1) ако не обезбеди време за одмор у току дневног рада, дневни и недељни одмор у складу са одредбама овог закона (чл. 64. до 67);
- 2) ако запосленом ускрати право на отпремнину у складу са одредбама овог закона (члан 158);
- 3) ако запосленом ускрати право на отказни рок, односно накнаду зараде у складу са овим законом (члан 189);
- 4) ако запосленом не врати уредно попуњену радну књижицу (члан 204).

Новчаном казном од 5.000 динара за прекршај из става 1. овог члана, казниће се одговорно лице у правном лицу.

Новчану казну из ст. 1. и 2. овог члана наплаћује инспектор рада на лицу места.

XXIII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 277

До доношења подзаконских аката из чл. 46. став 2, 96. став 5, 103. став 6, 204. став 6, 217. став 2. и 266. став 2. овог закона, остају на снази:

- Правилник о начину и поступку регистравања уговора о раду за обављање послова ван просторија послодавца и послова кућног помоћног особља ("Службени гласник РС", број 1/02);
- Правилник о условима, поступку и начину остваривања права на одсуство са рада ради посебне неге детета ("Службени гласник РС", број 1/02);
- Правилник о начину издавања и садржају потврде о наступању привремене спречености за рад запосленог у смислу прописа о здравственом осигурању ("Службени гласник РС", број 1/02);
- Правилник о радној књижици ("Службени гласник РС", број 17/97);
- Правилник о упису синдикалних организација у регистар ("Службени гласник РС", бр. 6/97, 33/97, 49/00, 18/01 и 64/04);
- Правилник о регистрацији колективних уговора ("Службени гласник РС", број 22/97).

Члан 278

Послодавац је дужан да са запосленима који су засновали радни однос до дана ступања на снагу овог закона, а немају закључен уговор о раду, закључи уговор о уређивању међусобних права, обавеза и одговорности, који садржи елементе из члана 33. став 1. овог закона, осим из тач. 4) – 8).

Уговором из става 1. овог члана не застива се радни однос.

Члан 279

Послодавци који су до дана ступања на снагу овог закона донели одлуку о прерасподели радног времена за 2005. годину, радно време запослених организоваће према тој одлуци.

Члан 280

Запослени који на дан ступања на снагу овог закона није у целини искористио годишњи одмор за 2004. годину, годишњи одмор за ту годину користи по прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона, ако је то за запосленог повољније.

Члан 281

Поступак за отказ уговора о раду који је започет, а није окончан до дана ступања на снагу овог закона, окончаће се по прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона.

Члан 282

Поступак за утврђивање вишка запослених који је започет, а није окончан до дана ступања на снагу овог закона, окончаће се по прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона.

Запослени коме је коначном одлуком надлежног органа, по основу престанка потребе за његовим радом, утврђено право на основу прописа који су важали до дана ступања на снагу овог закона – наставља да користи то право према тим прописима.

Члан 283

Запослени коме је до дана ступања на снагу овог закона утврђено право на новчану накнаду у смислу члана 107. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01) – наставља да остварује право на новчану накнаду у складу са тим законом.

Члан 284

Одредбе колективног уговора који је на снази на дан ступања на снагу овог закона, а које нису у супротности са овим законом, остају на снази до закључивања колективног уговора у складу са овим законом.

Одредбе општег и посебних колективних уговора закључених пре 21. децембра 2001. године, а које су на снази на дан ступања на снагу овог закона и које нису у супротности са овим законом остају на снази до закључивања колективних уговора у складу са овим законом, а најдуже шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 285

Избор органа Фонда, у складу са одредбама чл. 129-136. овог закона, извршиће се у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Запослени којима се, у смислу члана 139. став 2. овог закона, утврди право на потраживање у периоду од дана ступања на снагу овог закона до дана избора органа Фонда – захтев подноси у року од 15 дана од дана избора органа Фонда.

Члан 286

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о раду („Службени гласник РС”, бр. 70/01 и 73/01).

Члан 287

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

КОШАРКАШКА ЛИГА ПТТ СРБИЈЕ 2004/2005

Победила Дирекција

Иове године је, под покровитељством нашег синдиката, одржано такмичење „Кошаркашка лига ПТТ Србије”, која је овај пут проширена на осам екипа. Учесће су узеле следеће екипе: *Дирекција, РЈ Београд-центар, РЈ Београд-венац, РЈ Земун, РЈ Издавачка делатност, РЈ Јагодина, Трезор и Поштанска штедионица*. Такмичење се одвијало од октобра 2004. до априла 2005. године у спортским објектима „Шумице”, „Торлак”, „Еко-хала” и „Визура”, по правилима FIBA.

Екипе су играле по двокружном бод систему, након чега је уследио плеј-оф. У лигашком делу такмичења најстандарније су биле екипе РЈ Београд-центар и РЈ Земун, које су без већих проблема побеђивале све противнике и заузеле прво и друго место пред плеј-оф. Између преосталих екипа се водила равноправна борба за остале позиције.

У финале плеј-офа су, након веома интересантних утакмица, прошле екипе Дирекције и РЈ Земуна и можемо слободно рећи да је финална утакмица била круна овог успешно организованог такмиче-

ња. На крају, победила је екипа Дирекције резултатом 43:40, иако је противник водио до минут пред крај.

„Наша екипа је тактички зрелом и стрпљивом игром дошла до толико жељеног циља. Иако нам од почетка лиге није баш најбоље ишло, стигли смо до финала и победили. Ја сам, можда, од целе моје екипе, којој честитам на одбрани титуле, најмање веровао у успех. Потрудићемо се следеће године да овај прелазни пехар остане код нас у трајном власништву”, изјавио је Александар Пилиповић, капитен победничке екипе, који је уједно и нови председник СО „Дирекција – Пошта Србије”.

У борби за треће место победила је екипа РЈ Београд-венац, тако да је коначни изглед табеле следећи:

Дирекција
РЈ Земун
РЈ Београд-Венац
РЈ Београд-Центар
Поштанска штедионица
РЈ Јагодина
РЈ Издавачка делатност
Трезор

За најбољег играча лиге изабран је играч Дирекције Милан Јелисавић, а за најбољег стрелца популарни „Цокула” из екипе РЈ Јагодина.

Треба напоменути да су за организацију овог шестомесечног догађаја најзаслужније колеге Цвеле (РЈ Београд-центар) и Бошко (РЈ Земун). Новац за такмичење су обезбедиле синдикалне организације екипа учесника.

Још једна занимљивост, као и показатељ квалитета ове лиге, је и то да је она пропраћена од стране представника „седме силе”. Сваке недеље је у листу „Блиц” излазио чланак о дешавањима у Лиги, а финалну утакмицу је снимао СОС канал.

За следећу годину, организатори кошаркашке ПТТ лиге, поред екипа из ПТТ-а и Поштанске штедионице, планирају учешће и екипа из предузећа са сродном делатношћу, као што су „Мобтел” и Телеком, чиме би се квалитет овог такмичења подигао на још виши ниво.

ДАВАОЦИ КРВИ ЗАТАЈИЛИ

Крв дало само 12 радника

У сарадњи са Институтом за трансфузију крви Србије, СО „Дирекција” је 16. марта организовала добровољну акцију давања крви. Знајући да су ПТТ радници познати по хуманости и племенитости, Синдикат је очекивао добар одзив давалаца. Наши радници су благовремено обавештени о значају овакве акције и о спасавању здравствено угрожених и повређених. И поред свега тога, само је 12 ПТТ радника дало крв.

У Синдикату кажу да нису задовољни одзивом радника, чак

ни оних дугогодишњих давалаца. Као да се став о племенитости тог геста, давања крви, променио. Потреба да се помогне другоме, да се поклати драгоцену течност за продужетак нечијег живота полако изостаје. Ни добијање два слободна дана за даваоце више није примамљиво. ПТТ радници ће на јесен имати и другу прилику да се покажу – тада ће поново бити организована акција добровољног давања крви. А до тада, учимо да будемо хуманији!

И.Г.В.